

Lackfi János

Milyenek a magyarok?

P. Szathmáry István rajzaival

HELIKON

Milyenek a magyarok?

Lackfi János

Helikon (2013)

Címkék: Humor

Milyenek is a magyarok? Kevés beszédű, magányos cowboyok és kocsmai hencegők. Lepedőakrobaták és sámlin reszkető Gedeon bácsik. Hátrafelé nyilazók és cekkerben bontott csirkét cipelők. Alkoholisták. Dehogyan alkoholisták, csak megisszák a magukét. Folyton panaszkodók és forrófejűek. Pacalevők és pizzafalók. Asztalsarkon búsongók, akik párszor az asztalra csaptak, és beleremegett a történelem. Valamikor nagyon tudtak focizni, most nagyon tudnak rá emlékezni. Ha meg akartak halni, mindig lerántottak magukkal egy törököt is. Ez az útikönyv elkalauzol a földönkívüliek ismerős birodalmába, kiderül belőle, hol húzódik a belga-magyar határ, kitalálták-e a magyarok az ideális társadalmat, igaz-e, hogy minden magyar tud atombombát gyártani és lóháton állva hatos fogatot hajtani.

Ha valaki a könyv olvastán nem tudja, sírjon vagy nevéssen, nyugodtan tegye egyszerre mind a kettőt.

Lackfi János

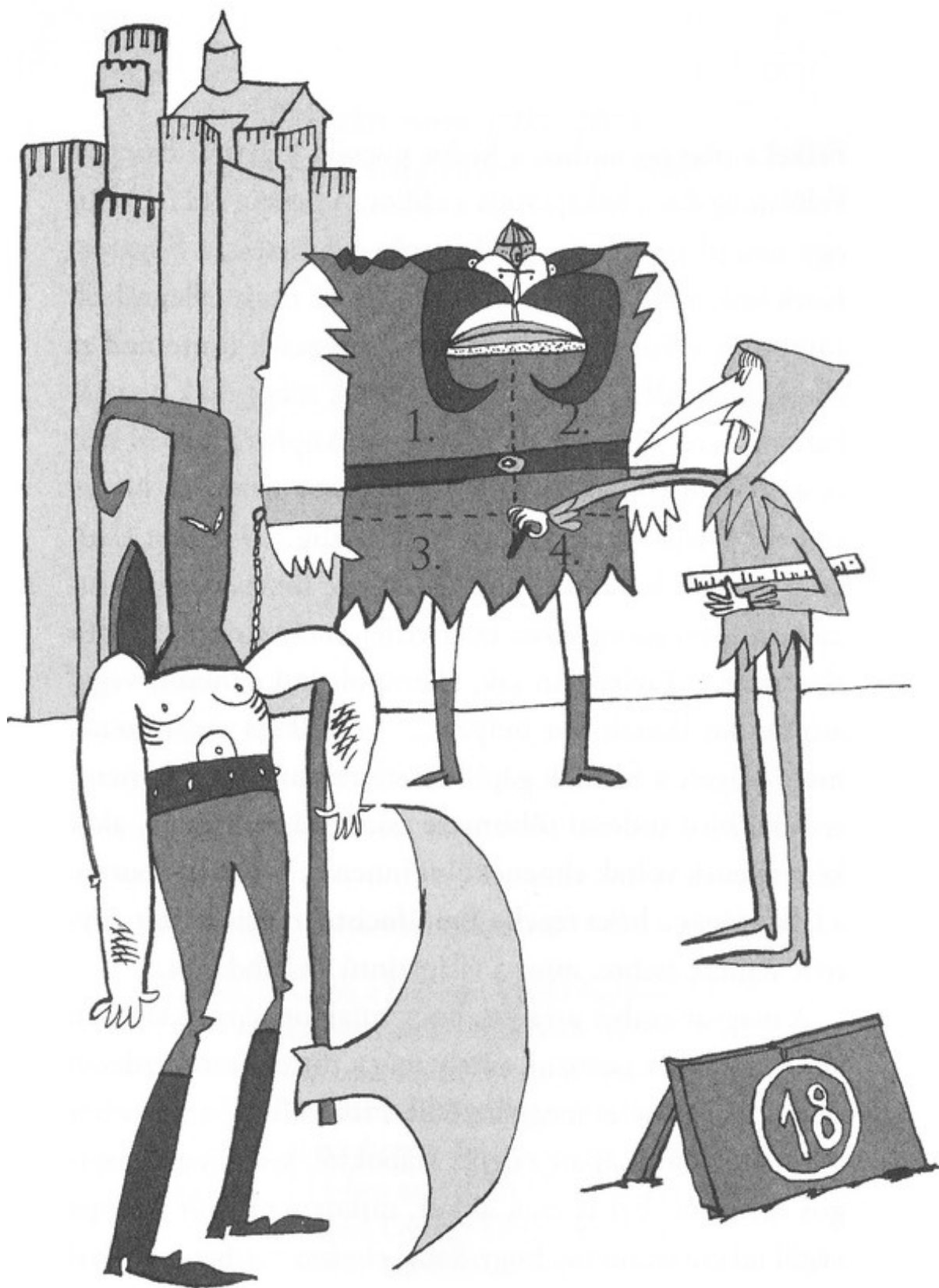
**MILYENEK
A MAGYAROK?**

Útikalauz kül- és belföldieknek

HONFIBÚ

Felkel a magyar ember, a kedve pocsék, a dereka hasogat. Felül az ágyban, bekapcsolja a rádiót. A benzin ára felment, egy nyugdíjas nénit a nyílt utcán leütöttek, a Fővárosi Közlekedési Vállalat a csőd szélén áll, az utcán ellenzékiek tüntetnek a kormány ellen, és szélsőségesek tüntetnek az ellenzékiek ellen. A magyar embernek meggyűlik a szájában a keserű nyál, a padlóra mégsem köpheti, lenyeli hát, és morcosan gondolkodásba fog. Milyen ország ez, kérem szépen? Olaja nincs, ásványi kincsei alig... Földjeit eladta jó pénzért külföldieknek... Tengere nincs, hegyei nincsenek, fővárosa egyetlen buci vízfej, mely elszívja a vidék életerejét... Ételei zsírosak, állampolgárai pancsolt vegyi anyagokat isznak bor helyett... Muzsikája cigányzene, mely helyett a fiatalok gépi lüktetésre rángatóznak, nemzetközi hírű tudósai többnyire zsidó származásúak, akik kénytelenek voltak elmenekülni innen... Nemzeti sportja, a labdarúgás a béka feneké alatt, focistái mégis tízszer annyit vágnak zsebre, mint a világszintű vízilabdások...

A magyar ember arra jut, hogy tulajdonképpen szegény ehhez a néphez tartozni, amely már a történelem kezdetén sem értett a tisztos megélhetéshez, földművelést a jámbor szlávoktól tanult, ipart a derék sváboktól, kertészetet a szorgos rácoktól. Ezt is csak akkor, mikor a művelt Európa végül rákényszerítette, hogy dobja el véres kardját, amellyel pogány módra rettegésben tartotta a civilizált keresztény világot. Már „hungarus”-nevünket is a gyalázatos hunoktól kaptuk, akik véres lendülettel száguldották be a világot, és felperzselt városokat, lemészárolt embertömegeket hagytak hátra maguk mögött. A magyarság korábban Ázsiában kódorgott fel-alá, összeharácsolt, amit tudott, egy talicska török szót, lovakat, íjakat, aztán uccu, rátenyerelt egy jó kinézetű völgyre a Kárpát-medencében. Zsoldosként pedig azok szolgálatába állt, akik jobban megfizették. Akkoriban maradt fenn az imádság, melyet a középkori németek-franciák rebegtek kétségbeesve: „a magyarok nyilaitól ments meg, Uram, minket!”.

A magyarok első királya, Szent István tűzzel-vassal terjesztette el országában a kereszténységet, vetélytársát, a pogány Koppányt négyfelé vágatta, és elrettentésül négy különböző város kapujára tűzte ki. A feldarabolt test mellé a kiskorú tévénezők miatt kitették a 18-as karikát. A közhigiéniáért felelős hivatal figyelmen kívül hagyta a járványveszélyt, és olvasatlanul iktatta a köztéren rohadó tetemdarabok miatt beérkező panaszos beadványokat. Mátyás király, a nép kedvenc uralkodója még a parasztok zsírját is kiszívta, furfangos füstadót és kapuadót vezetett be, hogy ne csak házanként illesse meg bevétel. A pénzt könyvekre és katonákra költötte, miközben alattvalói analfabéták voltak és gyűlölték a háborút.

A magyarokat valósággal imádták kedves szomszédjaik: a törökök százötven évig, az osztrákok kétszáz évig, az oroszok negyven évig ölelték őket fojtogató hevességgel.

A magyarok százévenként egyszer teljesen értelmetlenül fellázadtak. Az éppen aktuális elnyomó elnyomta a lázadást mint egy csikket, és mindig talált elég puha gerincű kollaboránst, akikre uralmát építhette. A rendszerváltás utáni önállóság időszaka teli csalódással, politikai marakodással, a szomszéd népekkel való huzakodással. Akik régen barátok voltak, most legszívesebben leköpnék egymást. A magyar ember belenéz a tükrebe, és legszívesebben leköpné magát. A magyarok ugyanis roppantul szeretnek búslakodni, és irtó dühösek, ha valaki elvitatja tőlük a kiadós búslakodás jogát.

HONDERŰ

Aztán a magyar ember iszik egy kávét, a felhők oszladozni kezdenek, hátából kiáll a hasogatás, felköhögi a torkára rakódott mindenfélét. Eszébe jut, hogy az ő hazája voltaképpen a csodák országa, és igazán büszke lehetne arra, hogy itt él. Mindenfelé nyájas, termékeny dombok vagy metafizikusan mély értelmű, végtelen mezők, amelyről olyan szépen dalolnak a magyar költők egy minden külföldi számára tökéletesen érthetetlen nyelven! Ha tengerünk nincs is, van világhíres termálvizünk, és itt nyújtózik Európa legnagyobb tava, melyet az itteniek szerényen csak „magyar tengernek” becéznek. A dombtetőkön festői romok (osztrák barátaink robbantották fel várainkat, ne lázadozzunk már folyton ellenük!), a föld alatt olaj helyett cizellált cseppkőbarlangok. A nép vendégszerető, borai pompásak, konyhája ízekben gazdag. A futball átmenetileg gyengélkedik, de a 1950-es években világbajnoki döntőt játszó, híres-nevezetes „aranycsapat” összeállítását minden magyar állampolgár kívülről fújja. A Real Madrid sztárjának, Puskásnak nevét az összes focirajongó áhítattal ejti ki világszerte. A magyar úszók, kajak-kenusok, kézilabdázók, vízilabdázók, öttusázók a világ élvonalába tartoznak.

A magyarok történelme viharos, de államalapító Szent István király utód nélkül elhalálozván Szűz Mária kezébe ajánlotta az országot, és a mennyei diplomácia bevált!

Középkori uralkodóinknak sikerült erélyesen letelepíteni és földművelésre fogni lóhátról nyilazó, ázsiai harcmodorú, pogány csatározáshoz szokott, bátor eleinket. (A lóhátról nyilazás világbajnoki címét különben messzi ázsiai vagy afrikai versenyeken még ma is elhódítják időnként a magyarok...) Évszázadokig erős, keresztény államiságban létezett az ország Kelet-Európa kellős közepén, nagyhatalmak gyűrűjében. Az egyik magyar hadvezér kemény kézzel visszaverte a hódító Oszmán Birodalom invázióját, legjelentősebb győzelmének emlékére a római pápa elrendelte, hogy Európa minden országában hálaadó harangszó zengjen délben. Igazságos Mátyás király, akiről a nép mondákat szőtt, világszínvonalú sereget képzett ki, és művelt, reneszánsz uralkodóhoz méltón fantasztikus könyvtárat

hozott létre. A magyarok Dávidként küzdöttek a Góliát erejével rájuk támadó hódítóikkal. A sokszoros létszámfölényben lévő török sereget feltartóztatták, nem engedték Európára zúdulni. A Habsburg Birodalom és a szovjetek ellen kilátástalan, de végsőkéig elszánt forradalmakat robbantottak ki. A népek tavasza idején és 1956-ban a művelt világ könnyes szemmel nézte, hogyan buknak el a konokul harcias magyarok. És persze a világ be is érte a festőien véres látvánnyal, a magyaroknak többnyire a kutya se segített.

A magyar népzene páratlanul gazdag, Kodály és Bartók sok ezer archaikus dallamot jegyzett fel, melyek a szomszédos népek lelkületét is magukba olvasztják. Ez a folklór izzó valóság, őrzi a zenei oktatás, és gyakran stadionokat is megtöltő együttesek muzsikálják a legkülönbébb feldolgozásokban. Az ország elképesztő mennyiségű tudományos Nobel-díjast adott a világnak, és bár ezek jó része a történelem viharaiban külföldre kényszerült, ott is dacosan őrizte nyelvét-kultúráját. Az amerikai atomenergia-program legbelsőbb köreiben dolgozó magyar fizikusok foggal-körömmel ragaszkodtak fura, ékezetes betűikhez Los Alamosban, és magyarul társalogtak, külföldi társaik legnagyobb megdöbbenésére, akik ezért el is keresztelték őket „marslakóknak”. A hollywoodi film hőskorszaka telis-teli van magyar színészekkel-rendezőkkel-zeneszerzőkkel-operatőrökkel.

A híres emberekről előbb-utóbb kiderül, hogy magyarok voltak vagy lesznek, csak még nem tudnak róla. A magyar ember arról is hallott már, hogy a magyar nyelv nem is a finnel áll rokonságban, hanem a szanszkritból eredeztethető, és természetesen a legősibb az egész világon. Sőt, talán egyenesen a Marsról származik. A magyar ember borotválkozótükrébe pislogva közli tulajdon képmásával, hogy állítólag Buddha és Jézus Krisztus is magyar volt, de pszt, ez titok!

ERŐ, EGÉSZSÉG

Nyugat-európai és főleg északnyugat-európai országokban nagyvárosi lakók évtizedeket is eléldékelnek egyetlen földemmel vagy fallal elválasztva egymástól anélkül, hogy tudnák a másiktól, mi a foglalkozása, a hobbija, milyen az ízlése, miféle világnézetet vall és így tovább. A „lépcsőházi beszélgetés” Magyarországon népszerű műfaj, a vége-hossza nincs monológokat csak az automatikusan lekapcsolódó, de mindig újra felkapcsolt világítás ritmusa tagolja. Vannak lépcsőházi lesben állásra specializálódott, nyugdíjas nénikék, akik váratlanul előtörnek fedezékükből, megragadják a gyanútlan arra járó kabátujját, előszedik a röntgenleleteiket, a fényképalbumaikat, feltűrik a szoknyát, letűrik a harisnyát, és megmutatják legutóbbi komisz esésük külsérelmi nyomait, elolvastatják Amerikában élő gyerekeik összes levelét, panaszos bizonyítékként lobogtatják a befizetett vagy befizetetlen közüzemi csekkeket és a nyugdíjszelvényt.

Ha a magyar ember a sors különös fintoraképpen postásként dolgozik, nem ússza meg kávé, száraz sütemény vagy rettenetes minőségű kommersz konyak nélkül. Olyan asszony is akad, aki maga nem dohányzik, de kizárólag az efféle alkalmi túszejtések esetére cigarettát is tart otthon.

A magyar ember csak módjával és nagyon óvatosan érdeklődik a másik egészsége iránt, mert az ilyen irányú kérdésekre vagy úgyszemint érkeznek használható válasz, vagy ha igen, az még rosszabb.

- Hogy vagy?
- Kösz, jól.
- Bővebben?
- Kösz, nem jól.
- Még bővebben?

– Most operáltak vastagbélrákkal, egy marék gyógyszert szedek teljesen hiába, pokolian sajog a műtét helye, begyulladt, és nem akar gyógyulni, a doki azt mondta, meg kell ismételni a kemoterápiát is, mert újabb áttéteket vélt felfedezni, de így legalább nem figyelek arra, hogy a platina csípőprotézisem miatt minden lépés gyötrelme, ráadásul hogy az árát előteremtsem, banki kölcsönrel terhelt meg a házat, amelyet

elárvereztek, így aztán az asszony is elhagyott, mire idegösszeroppanást kaptam, úgyhogy ingatag elmeállapotom miatt eltiltottak a gyerekeimtől, a munkahelyem beleunt a folytonos betegszabadságaimba, kirúgtak, ötvenévesen meg már a huszadik helyre is hiába adom be az önéletrajzomat, különösen, mióta inni is elkezdtem, mert édesanyám belehalt az egyetlen fiacskája nyomorúsága feletti bánatába. Különben köszönöm kérdésedet. Ti hogy vagytok?

– Kösz jól, örülök, hogy találkoztunk – veti oda a magyar ember menekülőben, mert attól fél, hogy a balsors ragályos, és ha túl sokáig értekezik ezzel a szerencsétlen flótással, menthetetlenül elkapja tőle a végzetes kórságot.

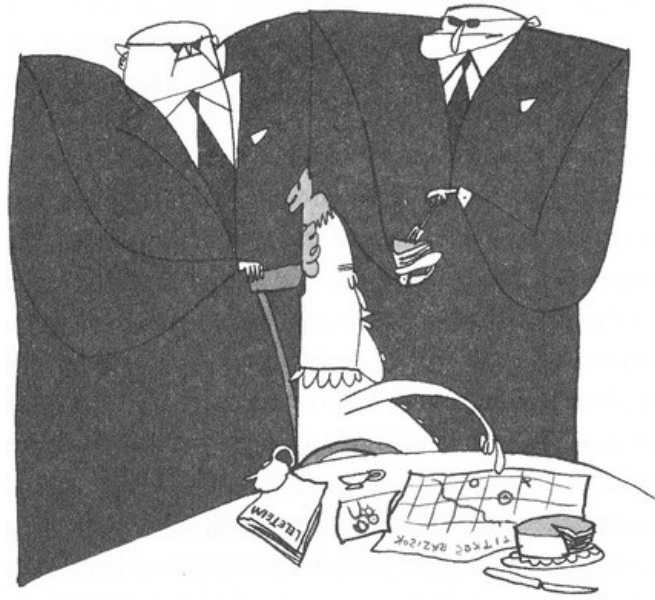
MÉRICSKÉLŐK

A magyar paraszt takarékoságának, minden kiadást és bevételt, kárt és hasznát számon tartó, „beosztó” zsugoriságának romjait régen tovasodorta a kapitalizmus mindent elsöprő cunamija. A magyar ember rengeteg pénzért veszi, és még egészségével is drágán megfizeti a sok olcsó nagyáruházi csodát, eszi a szóját és ízfokozót, issza a műtrágyából, fagyállóból és szájvízből kikevert energiatitalokat, a fekete kátrányból hígított kólát. Miközben kortyol, hangosan porlanak ki szájából a fogak, sercegve sülnék ki az agysejtjei, és néhány pamatka lilás füst távozik az orrlíán, de ez őt nem zavarja. Rágyújt valami rettenetes, nem létező nevű cigarettára – mondjuk legyen egy szál eredeti KANT vagy PILL MILL vagy MERDORO, két ujjá közé csippenti a dohányrudacskát, eltűnődve letűdözi a kénsavas füstöt, és érzi, hogy él. A cigi celofánját eldobja az árokszélen, az úgyis a senki földje, majd elsöpri a szél. Meg se járja eszébe, hogy vajon a szél hova kotorná azt a mocskos mennyiségű celofánt, pillepalackot, cigisdobozt, csikket, csokipapírt, bármit, amit ő és a hozzá hasonlóak elhajigálnak... A szélnek azért fizetünk az adófizetők pénzéből, hogy mindent eltakarítson. Télen mindent jótékonyan befed a hó, no meg aztán mit számít az a pár millió év, amíg a nájlón elrohad?

Egyszóval a magyar ember már nem gyűjti mániákusan a csomagolóanyagot, zacskót, papírt, amit a nagymamája mindig félretett. Nagymama kiürítette, kimosta, megszáritotta, összehajtogatta, eltette a mirelit zöldség, a virsli, a boltban vett kifli, a liszt, a só, a cukor, a kávé tasakját és dobozát, zacskóját és göngyölegét. Miután meghalt, egy mosógépdoboznyi, tucattal összekötözgetett, tiritarka zacskó maradt utána a kamrában. A kenyér papírját és a selyempapírt, amiben esetleg virágot hoztak neki, rögtön kockákra szabta, és a kicsit kellemetlen intim érintésnek fittyet hányva vécepapírnak használta. Nála semmi sem veszett el, a kiürült szovjet halkonzerv-dobozokban csavarokat, spárgákat, befőttesgumikat, gemkapcsokat, gombokat és egyéb aprócikket tárolt. Nem, nem volt mániákus, ilyesmit egy magyar ember sose mondana róla. Csak átvészelt két világháborút.

Szóval a hajdani takarékoságnak kevés nyoma maradt, de minden professzionális falusi nyugdíjas öregasszony vagy tömbházlakó városi mamika ipari kameraként, árgus szemekkel figyeli környezete életét, rádió-adóvevőként gyűjti be a pletykát, és ezekből meghökkentően részletes adatbázist épít ki a fejében.

– Jól vagyok, angyalaim, csak a derekam hasogat a felmosástól, de legalább nem úgy néz ki a lakásom, mint azé a kis tanítónőé, pedig van ám ideje, heti egyszer jár fodráshoz, körülbelül negyvenhárom és fél percet tölt a kozmetikusánál. Nem is csodálom, hogy a méregdrágán kipingált körmével aztán el se mosogat, kiabál is vele az ura miatta, de még a gyerekeket is én etetem süteménnyel, csak az elmúlt hónapban hatszor adtam neki negyven-ötven gramm közötti rétest, túróst meg lekvárost. Persze ők is hoztak nagyjából hatvanhárom gramm palacsintát, de csak kétszer és azért, mert a tanítónő anyósa túl sokat sütött. Különben is mit képzelnek rólam, egyedül élek, hogyan tudnám azt mind megenni, rám is penészedett, de nem mondtam nekik, most mit vesszek össze velük? Semmi közöm hozzá, honnan van annyi pénzük, de síelni járnak, mint az utcában még három család, de ezek még új konyhabútort is vettek, a fiuk meg összetörte azt a nyamvadt motort, amivel örült módjára fel-alá robog az utcán, hát vettek neki másikat. Bezzeg arról már megfeledkeztek, hogy két kiló krumplit adtam nekik egy éve, no jó, el is hozzák a boltból nekem a nehéz dolgokat, de adok érte borraivalót, megfizetem ám. A lányuk gyógyszerész, és kiváltja a receptjeimet, de én heti tíz tojást adok érte cserébe, a nagyszüleik sírjára tőlem kaptak virágot, náluk is megnőne, de lusták vele vesződni. Egyszer elvittek templomba, de én háromszor adtam nekik a boromból, kétszer cseréltek nekem gázipalackot, de ötször kérték kölcsön a fűnyírót, mindig átküldik az újságot, ha már kiolvasták, de csak mert az nekik szemét, és különben is ingyen kapták tőlem a régi szőlőprést, ők pedig pénzért söpörték el előttem a járdát... És így tovább, a végtelenségig.

Ha a CIA vagy a KGB valami rejtélyes okból szeretné alaposan megfigyelni Magyarországot, felesleges műholdas rendszereket üzemeltetnie. Elég, ha elfognak falunként vagy városi utcánként egy ilyen öregasszonyt, akit még csak megkínózni se kell. Megkínálják aprósüteménnyel, kávéval, esetleg kicsi konyakkal, és közlik vele, hogy ők alapjában véve nagyon rendes emberek, és csak a néni egészségi állapota érdekli őket. Válaszképpen a fenti monológra számíthatnak.

BETYÁRVIRTUS

Ha a magyar embert megkérdezik, hány kilométerre van a szomszéd falu, azt feleli, légvonalban húsz kilométer, de ő tud egy rövidebb utat az erdőn keresztül. Mindenre van itt egy ügyesebb, okosabb, furfangosabb megoldás. Afféle „betyáros” divat ez, részben alighanem az utóbbi korok idegen megszállásainak emléke, nem mintha ez bárkit felmentene bármi alól. A legendás magyar „betyárok” is lélektelen útonállók voltak valójában, de mivel az osztrák hadsereg üldözte őket, elterjedt róluk, hogy csak a hatalommal cimboráló gazdagokat fosztják ki, így aztán Robin Hood-féle nemzeti hőssé magasodtak, mintát adva minden igaz, dacos, független magyarnak. Az ügyeskedés, a ravaszkodás valahogy a kisember titkos revansa, halhatatlan diadala az elnyomó, többnyire idegen hatalom felett.

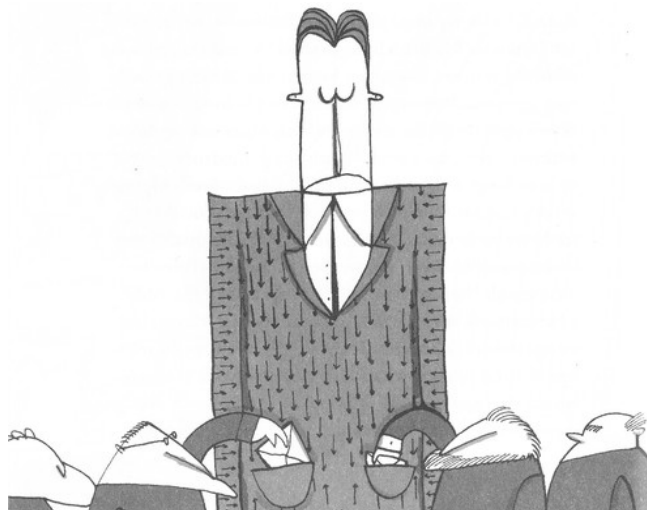
Hogyan képes bosszút állni az, akinek semmi hatalma? A magyar ember hallott egy jellemző történetet, mely az 1980-as években esett meg egy Budapest-környéki faluban. A közelben szovjet hadseregtest állomásozott, melynek katonáival különben a helybeli lakosok remekül elcsereberéltek. A szülőföldjüktől elszakított, derék orosz kiskatonáknak elvben tilos volt érintkezniük az idevalósiakkal, elvileg szóba sem szabadott volna állniuk egymással, mi több, egymás létezéséről sem tudhattak hivatalosan. Ám ami egy szovjet laktanya körletében mozdítható volt, mégiscsak kivándorolt onnan valahogy. Számos falusi magyar ember viselt orosz katonai kucsmát, vattakabátot, bakancsot, gázálarctáskát, hátizsákot, furikázott orosz benzinnel, kenegette a kocsiját orosz gépszírral. Valóságos divat volt ez akkoriban. Ha valakinek az volt a heppje, még fegyvert, töltényt, kézigránátot, légvédelmi rakétát is szerezhetett magának. Cserébe étel, ital, pénz vándorolt be a Magyarországon hivatalos álláspont szerint „ideiglenesen állomásozó” sereg titkos hadiszállásaira.

A szovjet csapatok az éjszaka leple alatt konvojban közlekedtek a falu utcáin páncélos járműveikkel, hogy rettentő furfangosan megtévevessék az őket műholdon figyelő amerikaiakat, akik így majd jól összezavarodnak, és rémületükben bizonyára feladják a hidegháborút. A totális rendszerek története tele van hasonlóan logikus akciókkal,

úgyhogy ezen sem csodálkozott már senki. A falu bolondja viszont, akinek egyik szenvedélye az egyenruhagyűjtés volt, úgyhogy a tűzoltószereléstől a rendőrkacabajkáig mindenféleje volt otthon, az egyik ilyen álcázott, éjszakai hadművelet idején, amikor magyar embernek nem volt tanácsos mutatkoznia, felöltötte egyik mutatós uniformisát, kiállt a főútra, és széles karmozdulatokkal, szakszerűen hadonászva beterelte a sorra vonuló, böhöm vasmamutokat egy zsákutcába. Mikor a lánctalpasok sora elérte a zsákutca végét, a félkegyelmű szépen elosont, a káromkodó, üvöltöző sofőrök pedig nagy ügyel-bajjal tolatgatva hajnalig navigálták kifelé az ormótlan szörnyetegeket a szűk átjáróból. A falu bolondja évekig ingyen italt kapott a kocsmában, ha elmesélte, mit tett.

ÜGYESKEDŐK BÉKEIDŐBEN

Ha éppen nincs kéznél elnyomó, megteszi az állam is a maga törvényeivel: őt kijátszani a mai napig nagy dicsőség. Amikor közeledik az adóbevallás határideje, a magyar emberek széleseben szerződéseket kezdenek írni baráti körben. Az egyik elad a másiknak harminc széket, a másik négy asztalt, és mind a ketten vesznek három-három szekrényt egyik-másikuk sógorától, aki a maga részéről négy asztali lámpát vásárol széleseben. Ezek az apró költségnövelések, melyek leírhatók az adóalapból, a magyar embert megelégedettséggel töltik el, képe felderül: ma is sikerült túljárni az őt sanyargató állam eszén! Így telnek azonban a hétköznapiak is. A magyar ember autójának műszaki vizsgája lejárt, ezért át kell vizsgáltatnia a kocsit. A vizsgaállomáson megkérdezik, ugye, nem a Közlekedési Minisztériumtól jött? A magyar ember természetesen sosem a Közlekedési Minisztériumtól jön, ha ellenőr lenne véletlenül, akkor pláne nem vallaná be. A szerelők csak azért kérdezik, mert ezt a kocsit így nem lenne szabad átengedni, de van mód rá, hogy okosan elintézzék az ügyet. És elintézik okosan, a papírokat hibátlanul kitöltik, a magyar ember meg ad borraavalót rendesen. És bíz benne, hogy kocsija a műszaki alkalmatlanság ellenére sosem áll fejre, ilyesmi mindig csak másokkal történik, és a hírekben lehet róla hallani.

Ha a magyar ember távolsági busszal utazik, a sofőr kacsint, és felszálláskor megkérdezi, adjon-e jegyet. Ha nem kell, akkor természetesen olcsóbb lesz a fuvar. A sofőrök ezért telefonon figyelmeztetik egymást, ha ellenőr száll fel a buszra. Ilyenkor a jármű megáll, aki nem kapott jegyet, előremehet a vezetőhöz, és kap egy minimális szakaszra szóló bizonylatot: még így is mindenki jól jár. Úgyhogy az ellenőrök mindig mindent rendben találnak. A vízvezeték-szerelő, az asztalos, a kőműves, az ács mindig kétféle árat mond, az olcsóbb számla nélkül, a drágább számlával értendő. Aki kellően rátermett, nem köteles maga cementet-sódert venni, betont keverni vagy kevertetni, elég, ha szól valakinek, aki szól valakinek, aki leszállít egy kis „ügyes betont”. Az ügyes beton egy többtonnás betonkeverő belsejében utazik valamelyik épülő bevásárló-központ vagy sokemeletes ház felé, ahol a rengeteg köbmétert, ugye, elég nehéz pontosan számon tartani. Úgyhogy a betonkeverők időnként megállnak itt-ott, egy kicsi beton véletlenül leborul az udvarra, a házigazda pedig pár bankjegyet nyom a sofőr kezébe. Ha valaki résen van, és megfelelően széles az ismeretségi köre, mindig szerezhethet egy kis „kamionról leesett” ezt-azt, vám- és adómentes cigarettát, szeszesítalt, műszaki cikket, ruhát...

A magyar ember még a fogásznál, a fodrásznál vagy a kutyakozmetikuskánál is választhat, számla nélkül, olcsóbban kéri a tömést, koronát, frizurát, nyíratást vagy számlával, drágábban. Két teherfuvarozó mesélte, hogy (összefogásban az erő!) együtt egészen komoly mellékjövedelemre tudtak szert tenni, cégük tudta nélkül. Levitték az árut a két teherautóval vidékre, s mivel visszafelé üresen kellett jönniük, az egyik kocsit vontatórúdra vette a másikat, a megmaradt benzint pedig gumicsövön kiszívták a tankból, és szépen eladták.

Az ügyeskedés nemcsak magánemberek között, hanem hivatalos ügyekben is működik. Elvégre a hivatalokban is csak magánemberek ülnek, igazságtalanság lenne éppen őket kihagyni az egész országot behálózó ügyeskedésláncolatból! Így aztán hallani olyan önkormányzati beruházásokról, melyeknél a pályázás feltétele, hogy a költségek bizonyos százaléka visszacsorogjon a pályáztató hivatali vezetők zsebébe. A magyarországi pártok általában kígyót-békát kiabálnak egymásra, de ha helyi ingatlanügyletekről van szó, remekül megértik

egymást, és fel tudják szeletelni a kis közös tortát. A piszkos ügyek csak akkor pattannak ki, ha az egyik fél úgy érzi, megrövidítették, kevesebb vagy cupákosabb rész jutott neki a prédából. Hogy a derék népnek nem jut belőle, az mellékes, elvégre akit megválasztottak, az már a kiválasztottak körébe tartozik. Így aztán mendemondák szerint jó pénzért lehet kapni építési engedélyt, vállalkozói igazolványt vagy akár a mozgássérült-parkoló használatára jogosult igazolványt. Budapesten sok-sok luxuskocsi parkírozik a fogyatékosoknak fenntartott helyeken, a sofőrök remekül leplezik számos mozgásproblémájukat, a felületes szemlélő hosszú combú szöszi cicababáknak vagy kigyúrt, kopasz erőembereknek látja őket, de ez nyilvánvalóan optikai csalódás. Őket nevezték el egy kabarészámban „érzelmi fogyatékosoknak”. A magyar ember egyik barátja korábban villanyszámla-leolvasóként dolgozott, és azt mesélte, hogy nem a villanyórát megbütykölő, visszaforgató vagy gombostűvel megállító szerencsétlen nyomorultak okozzák a cégnek a komoly veszteséget, hanem az újkazdagok, akik játszva kifizethetnék a szauna vagy a medence elektromos fűtését, de nehogy már ki kelljen dobniuk ezt a sok lóvét az ablakon, inkább illegálisan ráköttetik a wellness-részleget a felsővezetékre. A legvagányabb betyár kétségkívül az volt, aki pályázott a magyar adóhatóság grafikai arculatának megtervezésére, és mellesleg megsúgta, hogy számla nélkül, feketén olcsóbban megcsinálja...

Magyarország előkelő helyen áll a nemzetközi korrupciós lajstromon. Egy remek humorista megjegyezte: sikerült ezen a listán kicsit kevésbé előnytelen pozíciót kivívnunk. Nem kevésbe került, de megérte.

ALKOHOL KEZDŐKNEK

A magyar ember alkoholfogyasztási szokásairól a legpontosabb értesüléssel talán egy közismert vicc szolgálhat.

Lemegy a televízió stábja egy kis faluba, és betérnek egy paraszt bácsi háza tájára. Beáll a kamera, forog a hang, kérdezi a riporter:

– Jóska bácsi, kérem, a fővárosi nézők roppant kíváncsiak, hogy zajlik az élet itt vidéken. Elmesélné nekünk egy átlagos napját?

– Hogyne, kérem szépen. Aszongya, hogy felkelek reggel ötkor, felhajtok egy kupica szilvát...

– Állj, állj, állj, leállunk – hadonászik kétségbeesetten a riporter. – Jóska bátyám, mit gondolnának magukról a városiak, ha megtudnák, hogy már kora reggel alkoholizálnak? Mondja inkább azt helyette, hogy olvas valamit. Rendben?

– Rendben. Szóval, akkor reggel felkelek, átfutok gyorsan egy újságcikket. Reggeli mellé aztán átböngészem a napilapot. Kiengedem a jószágot, kimegyek dolgozni a mezőre, viszek magammal könyvet is, néha belekukkantok egy kicsit. Ebéd mellé elolvasok még egy fejezetet, aztán délután tevékenykedem a műhelyben, közben átlapozgatok egy magazint. Vacsoránál óvatosan átböngészek pár oldalt, utána meg átmegyek a könyvtárba, és együtt olvasunk a fiúkkal. A könyvtár aztán tízkor bezár, de mi átmegyünk még egy kicsit a Pistához, annak van otthon nyomdája.

Egyszóval magyar földön éjjel-nappal nagy az általános műveltség.

ALKOHOL HALADÓKNAK

A létező szocializmus idején az a mondás járta, hogy az értelmiség előtt két út áll, az egyik az alkoholizmus, a másik járhatatlan. Az 1990-es évektől kiderült, hogy az egész magyar társadalom előtt csak ez a két út áll. A magyarok becsületére váljon, hogy semmit nem csinálnak félig, a piálásba is meglehetősen nagy arányban szépen belehalnak. Nem szabad azonban általánosítanunk, a magyar ember igenis látott már olyan embert, akinek a nagynénje hallott egy olyan magyarról, akinek a felesége egyszer az ablakon kinézve látott egy olyan embert, aki éppen azt mondta az egyik barátjának, hogy van egy magyar ismerőse, aki állítólag nem iszik. Mégpedig azért nem, mert egy időben veszélyesen közel hajolt az alkoholhoz, és ő inkább élni akar.

Különben meg a statisztikusok kimutatták, hogy a mértékletes ivás csökkenti a szívroham esélyét, márpedig a szívroham a magyar másik fő ellensége. Bölcs dolog tehát egyik ellenségünkkel szövetségre lépni a másik ellenében. Hasonló megfontolásból harcolt a 18. században is Magyarország egyik fele a törökökkel a Habsburgok ellen, a másik fele pedig a Habsburgokkal a törökök ellen. Az, hogy a magyarok ekkoriban mellékesen egymás ellen harcoltak, igazán elhanyagolható tényező. Különben sem magyar küzdött a magyar ellen, hanem „labancok” a „kurucokkal”. Előbbi függetlenségpárti, törökkel szövetséges magyart, a másik császárságpárti, osztrákokkal szövetséges magyart jelentett ugyan, de ez a látszat senkit ne tévesszen meg. Mindenki csak a saját táborában küzdőket tekintette magyarnak.

Vagyis a mértéktelen ivás kifejezetten hasznos, egy kis vörösbor pedig köztudomásúlag rendbe rakja a vérképet. A franciák például ötször annyi bort isznak, mint a magyarok, de huszadannyi betegség származik belőle. Persze azért is, mert nem pancsolt, vegyi úton kutyult bort isznak, hanem szőlőből készültet. (Két magyar borász beszélget, az egyik nagy garral magyaráz a másiknak: te, ez olyan régen volt, amikor még szőlőből csináltuk a bort!) No meg a két egészségügyi rendszer közt is ég és föld a különbség. Nos, bárki beláthatja, hogy kellemesebb választás a (mérsékelt mennyiségű) alkohollal szövetséget kötni a szívroham ellen, mint a szívrohammal az alkohol

ellen. Most már csak azt kellene meghatározni, hogy mit jelent a „mérsékelt mennyiség” avagy a „kis bor”. A magyar ember csak végső bánatában vagy féktelen örömeiben invitálja barátját, hogy „gyere, rúgjunk be, mint a csacsi”. Ha ilyen extrém eset nem forog fenn, csak annyit mond: „gyere, igyunk egy kortyot”. Ha az orvos megkérdezi tőle: „mondja, dohányzik?”, persze azt feleli: „köszönöm, doktor úr, inkább innék valamit”. Ha szóba kerül a téma, a magyar ember legyint: „ugyan, ki nem iszik?”, vagy „néha szürcsizünk a haverokkal, de semmi komoly” vagy „kell az a kis mámor” vagy „na, a haverom, a Béla, az iszik rendesen, én mellette kispályás vagyok”. Ezekből a mértéktartó, bagatellizáló válaszokból sejthetjük, hogy rendszeresen eszméletlen állapotban tér haza. Vagy nem is tér haza. A berúgások azonban hőstetté, virtussá változnak, amint a férfi túl van rajta. Egészséges, pirospozsgás vigyorral meséli, hogy matt részeg, mosott részeg vagy padló részeg volt, vagyis be volt nyomva, mint az állat. Létezik a mondás, miszerint „az alkohol kis mértékben gyógyszer, nagy mértékben méreg”. Ennek speciális magyar változata, hogy „az alkohol kis mértékben gyógyszer, nagy mértékben orvosság”.

Magyarországon a kocsmákban a tömény italt „felessel” mérik, de illedelmességből, a hölgyek kedvéért kétfélt adag is kérhető. Igaz, nem nagyon látott senki még élő embert két centet kérni, hacsak nem egy sör mellé, amelynek buborékai köztudomásúlag villámgyorsan felszállítják az agyba a tömény italok erejét. És persze a hölgyek egyenjogúsodásával az ivási szokásaik is fejlődnek. A magyar lányok régen úgy főztek, mint az anyjuk, ma úgy isznak, mint az apjuk. A magyar ember a saját szemével látott négy modellalkatú, esztétika-szakos bölcsészlányt, amint a vasúti büfében egyetlen hajtásra küldték le a decis üveg mézes pálinkát, és még csak össze se rázkódtak tőle, édesen (mézesen) csacsogtak tovább.

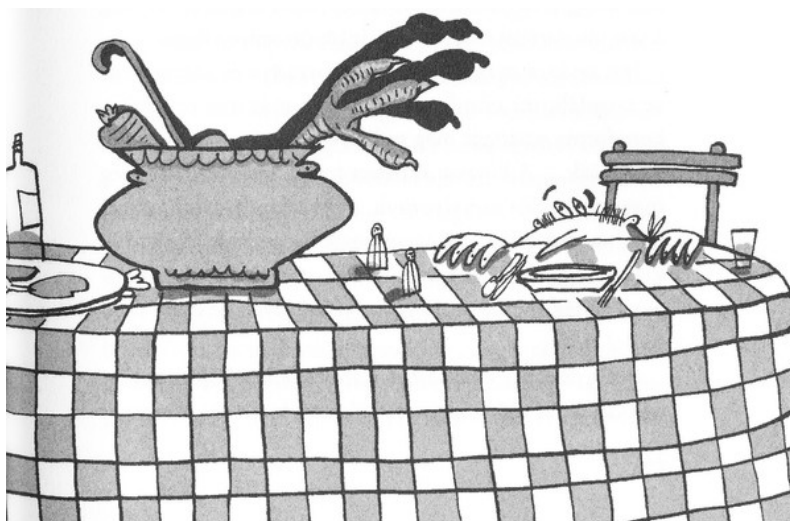
Azért a hölgyek többsége nem igazán lelkes kedvese alkoholkalandjaitól. A magyar emberrel az is megesett, hogy csikorgó, hideg télen felvett kocsjába egy buszmegállóban guggoló, öntudatlan, középkorú férfit, és amikor nagy nehezen kihúzta belőle, hol lakik, és hazavitte, kis híján őt pofozták fel a feldühödött asszonyok, minek is nekik egy ilyen részeg disznó. Egy másik téli történetben a férj hajnaltájban jött haza részegen, és dörömbölt a kertkapun. A felesége kikiabált, hogy ő megmondta, nem engedi be, ha még egyszer

részezen jön haza. Később mégis kiment, a férfi ott hortyogott a kapu tövében, de meg se tudta mozdítani. Az asszony pokrócot terített rá, legalább meg ne fagyjon. Mikor egy óra múlva mégis áttelefonált a szomszédnak, hogy segítsen behozni a férjét, az már nem élt.

Különben is, mások sokkal többet isznak. Oroszországban, Bulgáriában vagy Lengyelországban körberöhögnek, és kétfejű borjúnak néznek, ha megpróbálsz fél deci töményhez jutni. Az ottani alapadag száz vagy kétszáz gramm (a hasznos turisztikai információt gyűjtögetők kedvéért: „szto gramm”, illetve „dvesztyi gramm”, esetleg „sztakan”, ami egy pohárnyit jelent). Mi több, a hajdani Szovjetunióban, ahol csak literes kisserelésben lehetett vodkát kapni, a szeszboltok előtt derék orosz emberek ácsorogtak, és vagy egy, vagy két ujjukat tartották fel a szíves járókelők figyelmébe. Ebből ki-ki leszűrhetette, hogy jelenlegi anyagi helyzetükben még egy vagy még két társra van szükségük a literes vodka elfogyasztásához. Ha összejött a nagy csapat, együtt megvették a szeszt, majd ujját ki-ki az üveg egyharmadához vagy feléhez illesztette, mértani pontossággal addig itta le a folyadékot, majd továbbadta a palackot. Ilyesmi Magyarországon elképzelhetetlen. Itt mindenki maga készít bort, vagy főz pálinkát a lehullott gyümölcsből. Esetleg mind a kettőt.

KOLESZTERIN ÉS CSIRKEFEJ

Rendes magyar ember nem igazán értékeli a molekuláris konyhát, a tányér közepére művészi mozaik gyanánt kirakosgatott, reneszánsz liliomrozetta-formára csoportosított, pár csepp raffinált mártással, két szál bébirépával, három szem zsenge borsóval körített kulináris luxust. A táplálék, az legyen bőséges, süssék át ropogósra vagy párolják sűrűre, legyen benne hús hússal (meg még egy kis hús is), csípjen, mint az Antikrisztus, és ha lehet, panírozzuk egy kicsikét.

Adjanak fel hozzá savanyúságot, utána vastag édességet. Előtte pálinkát. Utána kávé. Mellé karcos bort bőven. Szóval a magyar ember nem nyiszlett, vékonypénzű, kákabélű, zörgő csontú kísértet. Áramlik rajta át a világ anyaga jó kedvvel, bőséggel. Mázsa alatt nem ember az ember. Az olyanba kár az étel, csak kitojja, aztán horkol tőle éjszaka. Magyar férfi kedvenc zöldsége a kolbász, de mellé gyümölcsnek szalonnát is fogyaszt.

Persze láttunk már karón varjút, provance-i csirkéért bolonduló, tzatzikit mozzarella-val preferáló, tenger gyümölcseit lazacfilével, sárgadinnyét pármai sonkával falatozó magyart, vegetáriánus magyart, csicseriborsó-pépre esküdöző buddhista magyart, kölesben-hajdinában gondolkodó, paprikaellenes ősmagyart. Mindamellettt abban megállapodhatunk, hogy a magyar ember természetes közege a

hagymás krumpli, halászlé, csülök és gulyás, no meg a szalonnataréjjal megtűzdelt cigánypecsenye világa.

Így aztán a magyar ember elborzadva és idegenkedve szemléli, mi mindent megesznek más nemzetek! Takonyforma osztrigát meg puhatestű csigát nyámmognak a franciák... A kínaiak százéves tojást, fecskefészket meg majomagyvelőt szervíroznak... Az izlandiak rohasztott cápahúst zabálnak... A vietnamiak megesznek kígyóbékát... Afrikában csemege a sózott, ropogós termeszhangya... Még szerencse, hogy mifelénk ilyen botrány nem fordul elő!

Pedig nem egy külföldinek alaposan elkerekedik a szeme némely, az itt élő számára természetes kulináris mozzanat láttán. A magyar ember belga ismerőse hányingerrel küszködve nézte a pompás csirkelevesben úszkáló májat, szívet, nyakat: effélét ők legfeljebb a kutyanak adnak, köszöni szépen, nem kér belőle. Pedig ahhoz a trükkhöz még nem is volt szerencséje, mikor a finom léből karmos csirkeláb integet kifelé, esetleg csirkefej kacsint dévajul a derengő léből. Nem beszélve arról, hogy a csirkeagy kiszürcsölése az asztalnál ülők kedves mulatságai közé tartozik.

Megborzongatja a kívülállót a disznóölés rituáléja, mikor is a békés magyar parasztudvarok téli hajnalokon egy napra vágóhíddá alakulnak, az asszonyok belet mosnak, a férfiak vért csapolnak, a gyerekek sült malacfület-farkat ropogtatnak, és a hamvas bakfislányok könyékig turkálnak a síkos belsőségekben, felkarra simítva ki szemükből egy-egy kacér fűrtöt. Egy amerikai utazó borzadva számolt be a csirkevágáskor készített hagymás vérről vagy fűszeres véres rántottáról, pedig vashiány ellen semmi jobb nem ajánlható. Egy német vállalat képviselője valóságos rémálomként emlegeti a mai napig, hogy egy magyar termelőszövetkezet díszebédjén az elnök egészben sült birka agyával kínálta, s a díszvendégnek szóló, kivételes ajánlat visszautasíthatatlannak tűnt. Magyar földön csemegének számít néhány, az erre tévedő idegent ugyancsak próbára tevő ínycség, így például az összeaprított disznógyomor, vagyis pacal vagy a rágógumiállagú savanyított szalontüdő. Kiveri a biztosítékot a grillezés magyar formája, a szalonnasütés is, hiszen nyugatabbra a szalonna szó bacont vagy tarját jelent inkább, nem igazi, koleszterinbomba zsírszalonnát, mely köré minden kertben nyári népünnepély szerveződik errefelé.

Ha így, ha úgy, a magyar ember szereti megtömni a hasát, de ugyan melyik nép ne vágyna erre? Porcogó savanyúságok, habos fehér kenyér, ropogós sülték vagy szaftos pörkölt, no meg gyöngyöző bor páraín keresztül mindjárt kevésbé morcos arcát mutatja az élet. És még nem is szóltunk külön néhány olyan különlegességről, mint a lecsó, a gulyás, a székelykáposzta, a töltött paprika vagy a halászlé, melyek az alkímia birodalmába tartoznak, minthogy alapanyagaik érző kezek érintésétől fogyasztható arannyá lényegülnek.

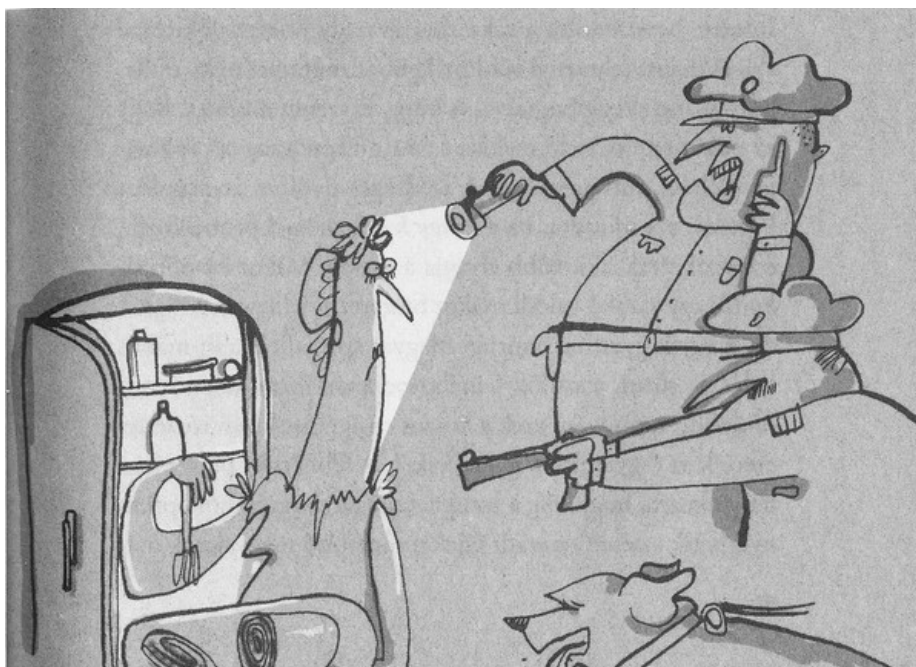
Egy Magyarországon élő kínai fickó, aki hajnali négykor már tajcsizva készül erőpróbáló munkanapjára a budapesti utca szmogos friss levegőjén, egyszer kifejtette sommás véleményét az itteni táplálkozási szokásokról.

– Tiszta bolondok vagytok ti, magyarok! Összejöttök páran, baráti társaságban, betermelitek a vastag húsokat, zsíros krumplit, ecetes savanyúságokat, sűrű pálinkákat, nehéz borokat, tejszínes-csokis édességeket, aztán berúgva szuszogtok, gutaütés kerülget, üres a családi kassza, a háziasszony előtt pedig ott tornyosul a mosogatnivalók halmaza. Mi, kínaiak, ha vendégeink jönnek, főzünk mindenkinek egy csésze rizst, szép kis félgömb formában a tányérra borítjuk, tetejére biggyesztünk egy szem magozott cseresznyét, mellé pedig friss levelekből főzött teát kínálunk. Órák hosszat elbeszélgetünk, nevetgélünk, nem gyötörnek rémálmok éjszaka, nem vagyunk másnaposak reggel, nem hízzuk ki a nadrágunkat, nem dobjuk ki az ablakon a havi koszt pénzt, a mosogatás meg három mozdulat. Jól mondom?

A magyar ember komolyan biccentett, és álmosan, tűnődve nézte a kecses tornamozdulatokat. Meg kell adni, bölcs emberek ezek a keletiek! Tudják, mitől döglük a légy. Azzal felhajtott egy kupica szilvát kínai barátja egészségére, és betolt a bajsza alá egy szalonnás katonát, csak úgy, az íze végett.

MÁKUNK VAN

Ha a magyar ember hosszabb-rövidebb ideig külföldön időz, és torkig lakott helyi specialitásokkal, előbb-utóbb a kulináris honvágy áldozatává válik, és rögtön nekilát az otthon fellelhetőkhöz hasonló alapanyagokat felkutatni. Ebben a supermarketben a magyar tejfölhöz hasonlót ás ki valamelyik polcról, abban a kis boltban savanyú káposztát szerez be, a török üzletből csípős paprikakrémet újít, a termelői piacon vett uborkát pedig üvegbe téve, kenyérhéjjal lefedve erjeszti a napon, hogy hamisítatlan magyar kovászos ropogtathasson. Ez persze mérsékelten igaz a fiatalabb generációra, mert az 1980 után született nemzedékeknek a magyar íz romantikája már a pizzához, a sült krumplihoz, a gíroszhoz, a hamburgerhez és a milánóihoz kötődik. Kár lenne a fiatalságot sújtó öreges zsörtölődésbe fogni, a közízlés-változásáért alighanem a mind pörgősebb élettempó felelős, hiszen a munkában sürgő-forgó anyák és nagymamák finom házi koszt híján kénytelen-kelletlen utcai bodegákra és gyorséttermekre bízzák gyermekeik étellemezését.

A gasztronómiai hiánybetegségben szenvedő magyar valósággal sódárog a kakaós csiga után. Ez felettébb egyszerű, csokiszerű masszától ragacsos kelttészta-gombolyag, mely a világon bárhol süthető, de valahogy (a liszt, a kakaó, a tej vagy a levegő teszi?) sose sikerül úgy, mint az apró, ócska budapesti aluljárói pékségekben. A körözött, ha lefordítjuk összetevőkre, nem más, mint túró, paprika, bors, apróra vágott hagyma. Nem mondom, a túrónak, ennek a fura, szemcsés, tapadós, köztes állagú tejterméknek beszerzése, előállítása ütközhet nehézségbe, de amúgy... Az *igazi* körözött mindig is az emigráns vágyálma vagy rokonok hozta csodás hazaíz marad. Amerikába szakadt magyar gyerekek, amikor származási országukról kellett egy faliújságot készíteni, habozás nélkül a Túró Rudinak, ennek a mágikus magyar édességnek szentelték az összeállítást, mert megborzongtak a rémes gondolatra, hogy több tízmillió amerikai gyereknek fogalma sincs róla, mi a jó, de még arról se, miről maradnak le voltaképpen. Mindezt egy rúdnyi, csokimasszával bevont tejtermék miatt? Hát igen, ahogy Kosztolányi írta, a zászló is csak bot és vászon. De nem bot és vászon. Hanem zászló.

A legtöbb galibát egy valóban irgalmatlanul nehezen beszerezhető, a magyarokat gyanús fényben feltűntető növény, a mák okozza. Ezen a földön, az országok többségével ellentétben, a mák szent és sérthetetlen kultusznövény, karácsonyi és húsvéti sütemények nélkülözhetetlen összetevője. Lépünk azonban csak nyugatabbra, már a szó említése is tréfálkozásra vagy idegességre készítené bárkit. Egy évek óta Spanyolországban élő hölgy sóvárgásában végül bement egy rafinált kültelki zöldségeshez, és minden bátorságát összeszedve megkérdezte, mák van-e. Az árus csendre intette, bevonszolta a raktárba, és nagy hókuszpókusszal egy eldugott rekesznyit zöld mákgubót mutatott neki, csillagászati árat meglobogtatva. A hölgy zavartan mondta, hogy ez neki nem jó, neki csakis az érett, fekete magvak sokasága kellene, süteményhez. A zöldséges üvöltve zavarta ki a boltból, azt mondta, ha a hölgy feljelentéssel próbálkozik, esküszik, lesz, aki előbb elvágja a torkát. Mikor később sikerült egy zacskó valódi mákot beszerezni Magyarországról, és az egyik gyermek zsúrján magyar specialitásként mákos kalácsot sütni, a szülők felháborodottan fordultak a rendőrséghez, mondván, ezek a koszos emigránsok kábítószerrel etették az ő gyanútlan gyerekeiket. A félreértést persze az

a tény okozza, hogy míg a zsenge, tej ragacsos gubóból ópium nyerhető, az érett, száradt fejeket megtöltő magvaknak már semmi tudatmódosító hatása nincsen. Csak éppen ezt nem könnyű elmagyarázni a felbőszült őslakosoknak, akiknek a megbízhatatlan idegenekkel szembeni ellenérzéseit pillanatok alatt fellobbantja a kábítószerveszély.

HÁLÓSZOBA ÉS ÖLTÖZŐ

A magyar férfiak potenciájáról és a magyar nők szépségéről legendák keringenek. Állítólag Angliában esett meg, hogy két emigráns magyar egy szállodában találkozott egymással, és aki régebb óta tartózkodott az országban, azt a tanácsot adta a másiknak, próbálja ki, mi történik, ha odaáll a recepción üldögélő hibátlan alakú, szőke hölgy elé, és azt mondja: „a magyar puszták fia vagyok én!”. A kalandvágyó ifjú így is tett, mire az illető hölgy leakasztott egy szobakulcsot, hamiskásan kacintott egyet, majd ujjával csalogatóan intett: „Na, gyere, te betyár!”

Egy interneten fellelhető statisztikai kimutatás értelmében a magyar pasasok európai viszonylatban a második helyen állnak, már ami bizonyos szervük méretét illeti. Hogy ezt miképpen sikerült felmérni, arról a magyar embernek fogalma sincsen, nem beszélve arról a meglehetősen sajátos körülményről, hogy a cikk francia nyelven íródott, és első helyen különös véletlen folytán a franciák végeztek. Az adat tehát rejtélyes, és hitelt érdemlően nemigen bizonyítható, ám ha a felszereltségről keveset tudhatunk is, önérzet tekintetében a magyar férfigerjedelem igen magasan szárnyal.

Elég belehallgatnunk a középkorú kocasportolókkal teli férfiöltöző nagy hangú beszélgetéseibe, valósággal eláll a szemünk és szánk, és azt hisszük, a Káma-Szútra világába „csöppentünk”. Minden úriember hallatlanul színes tapasztalattal rendelkezik a gyengébb nemmel kapcsolatosan, és ezt nem is röstelli kollégái orrára kötni, akik jó kártyásokhoz méltón igyekszenek tartani a tétet, sőt lehetőség szerint rálicitálni. A szolid hivatalnokokból álló társaság a sport megnövelte adrenalinszint, valamint a meghitt láb- és izzadságszag együttes bódító hatása alá kerülve meztelen félistenek gyülekezetévé lényegül át. Eldönthetetlen, hogy a szoba kerülő hölgyek a fantázia és a hímhez illő becsvágy termékei, vagy tán a férfigazazinok papírvalóságából toppantak elő. Általában inkább örömlányokra hasonlítanak, mint azokra az átlagos és helyes asszonyokra, akik hazavárják kikapcsolódó urukat. Rossz nyelvek ezt a kocsmai-öltözői szájhősködést kollektív verbális maszturbációnak nevezik, és a képzelet színes birodalmába

utalják. A magyar embernek volt egy Norvégiába telepedett ismerőse, akit az ottaniak szófukarsága annyira megviselt, hogy bár világéletében rühellte a sportnak minden formáját, elment floorballozni, hátha ott, férfitársaságban, esetleg egy szigorúan fiziológiás, „rehidratáló” sörözés alkalmával a magyarhoz hasonló nyíltságra talál. Nos, csalódnia kellett, meccs után a derék norvég férfiak bedobálták a szerelést a táskájukba, fogták magukat, és ki-ki egy-egy köszönést vakkantva rögtön hazaindult.

A magyar embernek önkormányzati képviselő ismerőse mesélte, hogy a testületi ülések általában egy kocsmában végződnek, kötetlen beszélgetéssel, és hogy, hogy nem, előbb-utóbb disznó viccek mesélésébe torkollnak. A városka egyetlen, gyengébb nemből való képviselője, civilben tisztos, többgyerekes családjára, eleinte irulva-pirulva sütötte le a szemét, de aztán „hozzáíúsodott” a társasághoz, és belátta, hogy ez a világ rendje. Ámbár könnyen lehet, hogy az esetek többségében egy sláger trafálja telibe az igazságot. Eszerint Gedeon bácsi, a női fodrász kész művésze a haj vágásnak, valósággal „a nők bálvány”, és „minden asszony keresi a kegyét”. Körbezsongják és rajongják, egészen a dal végéig, amikor is a művész hazatér, ám otthonában felesége uralkodik felette: „Gedeon bácsi egy sámli reszket, és csendben átkozza azt a percet, amikor megismerte a nejét.”

Persze ami a magyar nők szépségét illeti, a tények elvitathatatlanok. A magyar ember bármely külföldi barátjával végigsétált Budapesten, az illető pasas egyik ámulatból a másikba esett, ugyan honnan kerül elő ez a rengeteg csodálatos teremtség. Egyesek arra tippelnek, hogy a

különböző népek Kárpát-medencei vérkeveredése teszi... Nem tudni, mindenesetre (bár minden nemzetnek megvannak a maga karakteres Vénuszai) hasonlóan nagyszámú gyönyörű nővel a magyar ember egyedül Moszkva utcáin találkozott.

KETTŐS MÉRCE

A hódító férfiak alighanem kevésbé hencegnek kalandjaikról, talán mert nem érzik ennek szükségét. Bujtor Pici, a komoly bölénynek ismert magyar színészlegenda, Bud Spencer szinkronhangja és itthoni megfelelője, mikor egy tévéshow riportere intimpistáskodva feszegette, igaz-e az a sok-sok pletyka, melyek szerint a művész urat igen szoros kapcsolat fűzi a gyengéd nemhez, az illető nemes egyszerűséggel azt felelte: „az beszél a szarásról, akinek baja van vele”. Ami bájosan foglalja össze a nagy komédiásnak a szerelemről mint testfunkcióról való keresetlen véleményét és a túlhevült képzeletű férfitársak iránti lenézését. Egy másik, szoknyapecér hírében álló színművész pedig oda nyilatkozott, miszerint neki édes mindegy, fürdik-e a nő az együttlét előtt, egyszer-kétszer úgyis megkergeti az asztal körül, hogy meglegyen a dolog zamata. És akadt a magyar embernek olyan egyetemi tanára, alacsony, kopasz, kövérkés emberke, aki még hetvenéves korában is úgy váltogatta csinos, húszéves barátnőit, mint más az alsóneműt. Mikor az egyik lány szakított a proffal, és kérdezték, mi volt a gond voltaképpen, azt felelte, fizikailag nem bírta a terhelést.

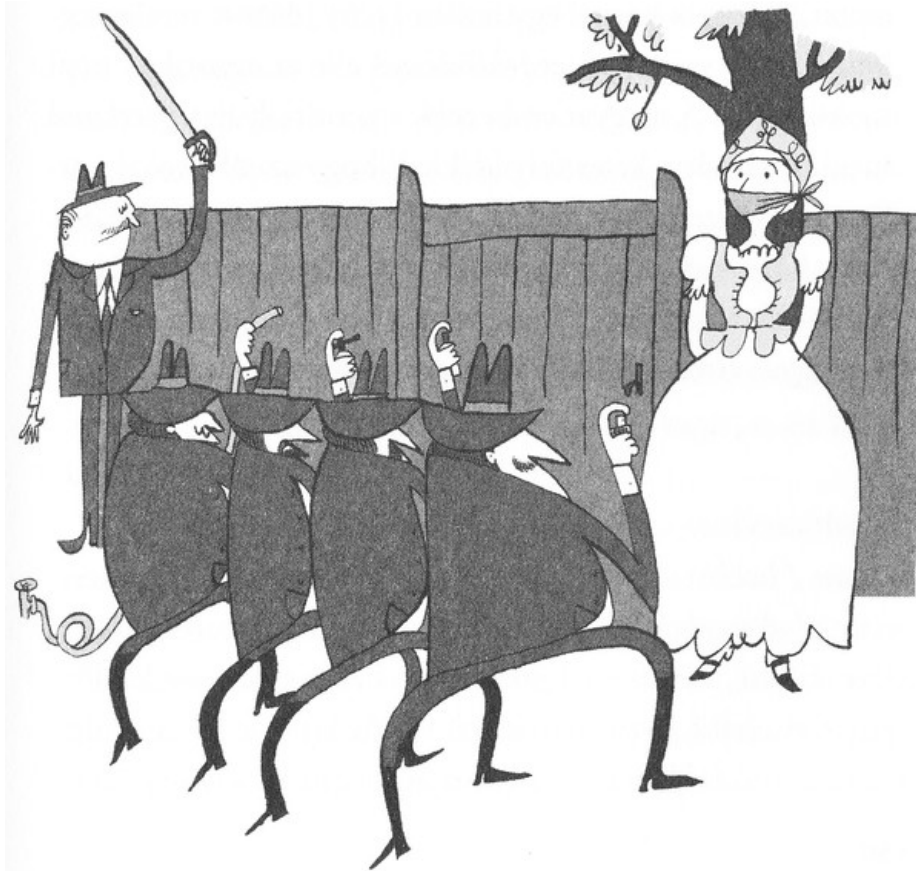
Egy sportismerős nagy garraal részletezte, hogy mikor egy szintén házasság hölgyet röpké félrelépésre vitt ki a víkend-telekre, és visszafele megállította őket a rendőr, könnyen bajba kerülhetett volna, mert a szenvedély hevében elfelejtett jogosítványt vinni magával. Ám kikapós kanink ekkor rákacsintott a biztos úrra, és jelezte, hogy nem szeretne kényes ügybe keveredni, mert ő is, a hölgy is házasság, de bizony nem egymással. A rendőr tisztelgett, és férfiszolidaritással bocsátotta útjára a tilosban bóklászó párocskát. A magyar embernek erős a gyanúja, hogy ha a hölgy próbálkozott volna hasonló magyarázkodással, korántsem borítékolható a hivatalos közeg cinkos egyetértése. A magyar férfiak jó részének nőkről vallott elképzelése meglehetősen patriarchális, bár ez a szó eufemisztikusnak tűnik, és szinonimaként sokszor inkább a „tahóság” ötlük eszünkbe. A magyar ember fejében ugyanis mai napig él a meggyőződés, hogy egy férfi, ha félrelép, igazi vadkan, de ha egy nő teszi ugyanezt, csak bűdös ribanc. Mi más tükrözhetné ezt a szemléletet jobban, mint az alábbi vicc:

Kérdezi a bíró:

- Mért akar elválni a feleségétől, Pista bácsi?
- Mert megcsalt a szomszéd gazdával.
- És maga, Pista bácsi, még sosem csalta meg a feleségét?
- Dehogynem.
- Akkor mért akar elválni, hiszen maga se jobb az asszonynál?
- Ej, hisz az nem ugyanaz!
- Ne beszéljen számárságot, már hogyste volna ugyanaz.
- Várjon egy cseppet, bíró úr! Ha én a csizmámmal belelépek a tehénlepénybe, csak lemosom, és ugyanolyan lesz, mint előtte vót. De ha a tehén jön, és belepottyant a csizmámba, hát azt a csizmát maga se venné fel többet!

SZABAD-E LOCSOLNI?

A magyar népi hagyományban valaha kedves és sokértelmű szokás volt a húsvéti locsolkodás. Amikor a legények húsvét hétfőjén meglátogatták a lányos házakat, közös erővel kiráncigálták az udvarra, és jéghideg kútvízzel öntötték nyakon az ünneplőbe öltözött serdülő lányokat, a tavaszi újjászületés, a párkeresés, a termékenységvarázslás és némi rejtjeles erotika jelentéskörei öntudatlanul is egybekapcsolódtak. Nem véletlenül voltak boldogtalanok azok a kényes, túl rátarti vagy csak egyszerűen csúnya lányok, akiknek nem jutott ki a hideg zuhanyból.

A hajdani szokás mára elég speciális átalakulásokon ment át, jóllehet hagyományörző fiatalok köreiben részben újra divatba jönni látszik a hajnalban, meglepetésszerűen, szódásüveggel végzett spriccelés.

Általánosságban a jéghideg, tiszta vizet felváltották a legócskább, legbüdösebb kölnik, a lányok által csereajándék gyanánt festett piros vagy hímes tojás helyén pedig jobb esetben ott terpeszkedik az alkohollal kínálás, rosszabb esetben a pénzosztogatás. Házról házra vándorló általános iskolás fiúkat és felnőtt férfiakat itatnak le és traktálnak pénzzel a többé-kevésbé ismerős, hervadó hölgyek egy kis „locsolás” reményében, és aztán napokig küzdenek a rájuk törő hányingerrel az összevegyülő, lemoshatatlan pacsulik agyonüthetetlenül makacs illata miatt. Az utcákon mindenütt tajtrészegek bóklásznak, pikáns locsolóverseket gjadrolva, és ha a hagyományos ajándékok valamelyikét, piros almát vagy cifra tojást kapnak lóvé és pia helyett, azt dühödten vágják földhöz és tapossák széjjel az aszfalton.

Minthogy a magyar ember férfi volta ellenére sosem érzett leküzdhetetlen késztetést, hogy beszálljon ebbe a kínossá torzult össznépi mókába, a szomszédasszonyoktól hetekig kapja a durcás és szemrehányó pillantásokat, amiért nem locsolta meg, azaz nem vette nőszámba őket. Netán simán elnézné, hogy locsolás híján elhervadjanak? (Á, dehogy!) Pedig a konyakot is előkészítették. Pedig az ezerforintost is kéznél tartották. Pedig a süteményt is felvagdalták. Pedig tojást is festettek. A magyar ember emlékezetébe mélyen beivódott egy rettentő idéetlen húsvét-hétfő, amikor sikerült pofonszerű sokterápiával tudtára adni egy idegennek a kulturális különbözőségek mibenlétét. A magyar ember anyósának nyaralójában időzött a család, és a férfi tagok kollektív kutya kötelessége volt nekihevülten, borzalmasan édeskés illatszereket lötyögtetve végiglátogatni az ismerős hölgyeket, akik magukat bakfisos szendességgel mórirkálva fogadták a kötelezően bugyuta versikéket és az ifjító permetet. Az egyik háznál egy holland lány időzött vendégségben, és mit sem sejtő érdeklődéssel állt az egzotikus népi szokás elébe. A magyar embernek sikerült olyan ügyetlenül meghinteni őt a kétes folyadékkal, hogy az alkoholos parfüm a lány szemébe csurgott, és rettenetesen marni kezdte. A kis hölgy görcsös zokogásban tört ki, míg a vendéglátók próbálták tiszta vízzel kimosni vörös és bedagadt szemét. A magyar virtust ő alighanem egy életre megtanulta.

NEM ÉLHETEK MUZSIKASZÓ NÉLKÜL

Zenekedvelő nép a magyar, „nem élhet muzsikaszó nélkül”, ahogy egy közismerten érzelmes nótá is tanítja. Az idősebb generációból még mindenkinek megvan a „nótája”, és ha a társasági hangulat, illetve a maligánszint emelkedik, rendre előkerülnek a megtépzottságukban is többé-kevésbé felismerhető, édeskés, népies hangulatú melódiák. Évtizedekig ment hatalmas sikerrel a rádióban a *Jó ebédhez szól a nótá* című műsor. Minden áldott délben, de vasárnap kiváltképpen, a vidéki Magyarország összes portájának kapuján ugyanazok a hangsorok libegtek kifelé, a szabadba. Az ezekben fellelhető népi világ sosem létezett, hacsak nem a Budapesti Operettszínház halhatatlanságot jelentő deszkáin. Szerelmét ki-ki a meghitt „édes babám”, „rozmaringos, csárdás kisangyalom”, „violaszín patyolat rózsám” vagy „kacifántos arany kincsem” néven szólongatja. A legényeknek is megvannak a maguk díszítőjelzői: akad itt „az a huncut betyár Laci”, „tüzes szemű barna legény” vagy „az én drága kicsi párom”.

Fura egy ország ez, nemigen ismerni rá a vidék széthulló, lézengő munkanélküliekkel, ravaszdi „fusizókkal”, undok postás kisasszonyokkal és minden hájjal megkent helyi vezetőkkel teli világára. A korrupt polgármester itt „hej, de vitéz bíró uram”, a helyi közért foltos köpenyes, kifakult hajfestékű, gyilkos tekintetű matrónája „az a csalfa boltos asszony csipkés rokolyában”, a rozsdá rohasztotta vaskapuk pedig „hej, de cifra tulipántos, rácsos kerítések”. A többnyire külföldieknek eladogatott falu környéki földek itt „harmatos rónák”, a beroskadt, elhagyatott vályogviskók „zsúpfedeles kicsi tanyák”, és lényeges elem, hogy „ott lesz boldog a mi szívünk örökké”. Rozoga Ladák helyett „gombosnyerges kis pej lovon” közlekedik a hősszerelmes, és az izzasztó, műszálas kötött satyak helyett „darutollas pörge kalap” van a fejébe csapva. A derék magyar nótá átlényegít mindent, és mint valami érzéstelenítő injekció, kellemesen elzsibbasztja a pálinkába áztatott magyar lelket. Nincsenek állandóan pörölő, megrogyott és depressziós, zsémbes anyák. Helyettük érzelmes panaszdal csendül, miszerint „az én drága jó anyámnak nincs selyemruhája, dolgos két kezével mégis megsimítja fáradt homlokom”. Apuka sem kever le részegen egy

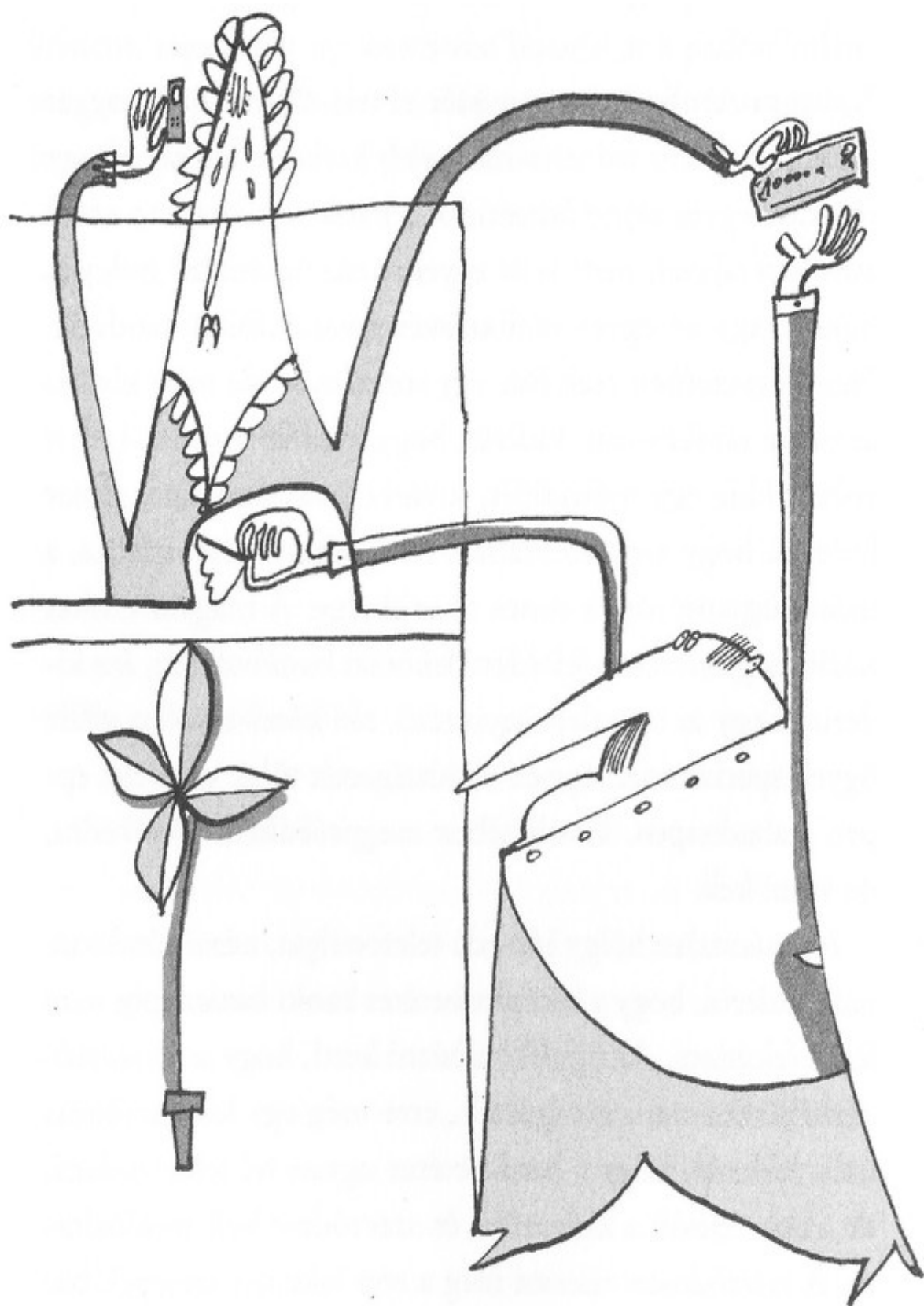
irtózatot frászt lányának-fiának, hanem kiderül róla, hogy „az én kedves apukámnak sehol nincsen párja”, se semmi káros szenvedélye, és ahogy munkából fáradtan hazaérve betér a bús gerlicés kiskapun, már alig várja, hogy az ő kisdéd gyermekeit két karjába zárja.

Ebben az álmvilágban mindenki folyton iszik, de sosem lesz részeg, csak kissé kapatos, italos vagy pityókás. És mindenki ihaj-csuhaj mulatozik, vidáman dalol, nem érdekli a világ gondja, a globális felmelegedés, sem a GDP vagy a terrortámadások. Abban az esetben, ha a világ gondja, a globális felmelegedés vagy a GDP csökkenése és legfőképpen a szerelmi csalódás mégiscsak úrrá lenne „könnypatakos, bánatos lelkünkön”, megint csak kézenfekvő a megoldás. Ilyenkor bánatunkban kimulatjuk magunkat, elisszuk az ingünket is még ma éjjel, húzd rá, cigány, hadd szóljon! Azt az álnok barna kislányt meg, aki széttörte az árva szívünket, verje meg a Teremtő.

Ilyen dalokban az ivás csupa vérré váló, tüzes vörösbort jelent, mellékhatásai nem ismereteseek, sehol a fejfájás, a szédülés, a végtagfájdalmak vagy a saját hányásunkban való tehetetlen fetrengés. Amikor a viccbeli Józsi bácsi egyik ároktól a másikig szédeleg hajnaltájban, és egy arra járó, tehenet vezető asszonyka megfeddi, hogy nézze csak meg ezt az oktan állatot, ez sosem iszik többet, mint amennyire szomjas, Józsi bácsi így felel: „ja, a vízzel én is így volnék!”. A dalbeli fiatalok mindig fiatalok, hajlós a derekuk, fürge a lábuk, csattogós a tenyerük, járnak a táncot, sosem izzadnak, és hogy a modern kor szellemét is felidézzük, azt tervezik, hogy „ha nekik sok pénzük lesz, felülnek a repülőre, úgy elszállnak, mint a fecske, magasan a levegőbe”.

A magyar ember persze nem akar igazságtalan lenni ezzel a hegedűről szintetizátorra áthangszerelt, minden roggyant falusi mulatságon, esküvőn, városi majálison felelevenedő nótavilággal. A modorosságokon túl akadnak aranyos ötletek is, például amikor a dalbeli lányzó bemegy a patikába szerelmi csodaszerért. Esetleg kéri a doktor urat, drágát, hogy fesse az orcáját pirosra, mégpedig olyan huncut kenceficével, hogy aki legény reá néz, mind ukk-mukk-fukk beléhabarodjék. A bájitallal azonban valami gond történt, hatása megfordult, ugyanis hősnőnk aki legényre csak reánézett, mindbe ukk-mukk-fukk beléhabarodott. A házak előtti padokon régi magyar szokás szerint kinn üldögélő, pletykázó nénikék története is aranyos: a gonosz

és ártalmas szerelmi pletykák miatt a dalbeli legény arra kéri a jóistent, ragassza le az összes vén boszorkát a padra. Talán még most is ott ülnek, ha meg nem haltak. (A magyar mesék legtöbbször így végződik.)

EMBERKÖZPONTÚ ÜGYINTÉZÉS

A magyar ember rengeteg időt el tud tölteni egy magyar bankban. Nem mintha felettébb kedvére lenne, ahogy minden egyes sejtje átítatódik a banki tér istenien steril atmoszférájával, nem is az egyenruhás ügyintéző hölgyek bájait vagy az egyes szobanövény-variációkat csodálja. Nem, egyszerűen csak húz egy sorszámot, de mire kivárja az előtte várakozókat, kiderül, hogy másféle sorszám kellett volna. Húz egy másikfélét, kivárja a várakozókat, akkor kiderül, hogy azt a sorszámot nyugodtan megtarthatja, a másik ügyintézőnek nincs rá szüksége. A magyar ember közli, hogy szeretné feloldani lekötött bankbetétjét, ám kiderül, hogy az egyetlen ügyintéző, aki közel-távol az efféle ügyek specialistája, éppen ebédszünetét tölti, vagy ma éppen szabadnapos. Távollétében megpróbálnak intézkedni, de várni kell.

A tanácstalan hölgy ide-oda telefonálgat, némi várakozás után kiderül, hogy a lekötött betétet banki hatánapig nem lehet feloldani. Az ügyfél balhézni kezd, hogy neki szerződéskötéskor nem ezt ígérték, erre még egy kis várakozás után kiderül, hogy a bankbetétet ugyan fel lehet oldani, de akkor elesik a kamattól, és szerződést kell módosítani. A szerződésen viszont még a régi lakcíme szerepel, bár ennek megváltozásáról már levélben értesítette a bankot. Akkor telefonon azt mondták, elég írni egy levelet, ők regisztrálják és visszaigazolják. Biztos regisztrálták, de nem igazolták vissza. Az a levél, amelyben az értesítést küldte, nem előkereshető, mert azt iktatták az akkori postával. Nincs nála véletlenül egy másolat? Nincs, de ha volna, sem érne semmit, legfeljebb az ajánlószelvénnel együtt, ami a postára adást igazolja. Vagy legalábbis valaminek a postára adását. Az új lakcímkártyája alapján viszont muszáj kitölteni egy új nyilatkozatot, és csak aztán lehet új szerződést kötni. Az új szerződéshez kell az összes adat és igazolvány, jobb, ha a magyar ember addig egy kicsit helyet foglal.

Az ügyintéző telefonálgat, pötyögtet, felhívja a férjét, és összevész vele, felhívja az anyukáját, aki a beteg gyerekekre vigyáz, és részletesen kielemez a köpetet, a székletet, a lázat és a kiütéseket. A férj felhívja az ügyintézőt, legorombítja, és kilátásba helyezi a válást. Az ügyintéző

elsírja magát, és muszáj felhívnia az anyukáját, és elmondani neki, milyen goromba volt a férje, de ő most már nem hagyja magát, úgy van, ne is hagyj magad, biztatja az anyukája. Nem is hagyom! Ekkor lép oda újra érdeklődve a magyar ember, kicsit szégyenkezik az ő kis pitiáner, lekötött pénze miatt, mikor a szeme láttára borul fel valakinek a reklámba illően harmonikus családi élete. Az ügyintéző könnyes szemmel, értetlenül bámul rá: hogy mit akar tőle éppen ebben a pillanatban? Hiszen a lekötésekért nem ő a felelős, hanem a kolléganője. Aki épp ebédel. Aki épp szabadságon van. Ja, hogy az úr ideadta a papírjait? Ja, hogy új szerződést kell kötni? Akkor legalább egy cseppet legyen türelemmel, és foglaljon helyet. Az ügyintéző ugyanis éppen ki se látszik a munkából!

Kis idő múltán a magyar embert vérfagyasztó sikoltás zökkenti ki apátiájából. Először azt hiszi, megint a férjjel, a gyerekekkel vagy az anyukával van a baj, de nem! Ezúttal a számítógépes rendszer omlott össze, tisztára lefagyott, jaj, istenem, mit csináljak, Pisti, hívjátok a Pistit, lehet, hogy minden adat elveszett! A magyar ember mélyet sóhajt, elkezd várni a Pistit, és próbál minden erejével pozitív, stresszoldó gondolatokra koncentrálni, kész szerencse például, hogy ez a bank zökkenőmentes ügyintézacskót ígér a reklámjaiban, és még nagyobb szerencse, hogy Magyarországon nincs bürokrácia!

DRÓTOK NÉPE

A magyar ember egyik ismerőse, egy francia fotós, végigfényképezte Magyarországot, és utána ámulva mondta, hogy elképesztő és gyönyörű, mennyi a drót errefelé, csak úgy futkosnak a magasban, mintha rájuk teregették volna ki száradni az ég lepedőit. A magyar ember örült ennek a megfigyelésnek, büszke lett a magyarokra, lám-lám, milyen merészen kipakolják a huzalokat a nyílt levegőbe, miközben tudják, hogy egyes bűnbandák éppen kábellopásra specializálódnak, minthogy a vezetékek belsejében értékes, jó áron eladható vörösréz rejtőzik.

Hogy a kábelpucolók mégis hogyan csinálják? Nos, egy taxis egy ízben elmesélte a magyar embernek, amit látott. Budapesten, közel a Duna-parthoz vastag fekete füstre lett figyelmes, leparkolt hát kocsijával, és kémkedésbe fogott. Szorgos kémtevékenysége beérett: egy-két napon belül már mindent tudott. A jóemberek nemes egyszerűséggel levágnak egy jó köteg drótot valahonnan a villanyoszlopról, majd valamelyik állami cég telephelyére viszik, ahol nincs biztonsági őr. Leöntik a fekete kígyókat némi benzinnel, meggyújtják, és míg a gomolygó, sűrű fekete füst kellemesen bizsergeti odafenn az ózonréteget, vödörrel a kézben leballagnak a folyóhoz. Mire visszaérnek, a tűz el is tüntette a bevonatot, vakít a napon az óarany fényű vörösréz. Leöntik szépen a vízzel, majd egy nejlonzatyorba pakolják a méregdrága fémet, és elballagnak vele a színesfémtelepre. A taxis hiába tett feljelentést, a rendőrök hümmögve mondták, céges területre a rendőrségnek nincs joga belépni házkutatási engedély nélkül. Meg mire engedélyt kapnak, és a helyszínre kiérnek, a pasasnak már hűlt helye. Úgyhogy nem tudnak mit kezdeni az üggyel. Igazából a színesfém-kereskedelmet kellene szabályozni, különböző kormányok tesznek is erre bátorosan kísérleteket, ám úgy látszik, valakiknek túlságosan megéri ez az üzlet, úgyhogy marad minden a régiben. Pedig hatalmas közfelháborodásra rendszeresen lába kél egy-egy köztéri szobornak vagy pár kilométer vasúti sínnek is, amelyek alighanem valamelyik hatalmas olvasztókemencében kelnek majd új életre. A magyar ember gyanúja szerint ez lehet a színesfémtolvajok

filozófiája: bekapcsolni szegény, köztéren árválkodó bronzalakokat a világ irdatlan, folyton alakot váltó fémforgatagába.

Mindez persze még nem válasz arra, mi a búbátnak van annyi különféle oszlop és vezeték az országban. Tőlünk nyugatabbra sokkal kevesebb hasonlót látni, jóllehet a hálózatok gondosabban vannak kiépítve. A magyar ember egy romániai útja során tapasztalhatta, hogy a soknál is van több, hiszen ott valami elképesztő pazarlóan hálózák be az utak mentét az irdatlan fürt kábelek. Szóval keletről jön a dolog, és minél messzebbre ér, annál jobban fogyatkozik a világot kábelvel kötözők hevülete. Amikor aztán a magyar ember házat épített, élesben is megtapasztalhatta, hogyan megy a dolog. Mivel a ház előtt haladó vezetékről a telekre nem volt bevezetve a villany, a cég csakis abban az esetben vállalta a feladatot, ha a magyar ember vesz egy oszlopot a saját telkére, és azt összeköthetik a kinti hálózattal. A magyar ember kihúzta magát, elvégre nem semmi, hogy szerény életkörülményei ellenére már saját villanyoszlopa is van, mint valami uraságnak. Időnként kiballagott a kertje végébe, és megsimogatta az ő kedves, elidegeníthetetlen oszlopát.

Amikor azonban a magyar ember munkájához mulhatatlanul szükséges internetet jöttek bevezetni, a telefontársaság alkalmazottja a fejét csóválta, és gondterhelt arccal mobilozgatni kezdett. A tulaj kérdésére közölte, hogy ide sajnos nem lehet internetet behozni. A rémült gazdának elmagyarázta, hogy ahhoz oszlop kellene, márpedig itt az nincs. A magyar ember kicsit meg volt bántva, amiért friss tulajdonát így semmibe veszik, és rámutatott szép szál, saját villanyoszlopára, mely szinte kibökte a szerelő szemét. Igen ám, de az nem úgy van, kérem. A villanyművek ugyanis nem engedi meg a telefontársaságnak, hogy az ő oszlopára csak úgy kábeleket rögzítsenek. Éppen mostanában nyertek meg néhány pert a telefonosokkal szemben, úgyhogy használhatják persze a póznákat, csak éppen borsos bérleti díj fejében. A magyar ember Magyarországon nőtt fel, úgyhogy pontosan tudja, miféle elintézési módja szokott adódni az efféle megoldhatatlan problémáknak. Halkan jelzi a szerelőnek, hogy (szabályos, nem szabályos) nem lenne hálátnak, ha sikerülne más, barátságos megoldást találni... Az elektromos művek úgyis olyan ritkán jár errefelé. A szerelő sajnos fennhangon válaszolja, hogy ő illet nem tehet, az állásával játszana. No persze, ha a magyar ember venne egy

másik oszlopot (kitűnő, vadonatúj darabok, csak ajánlani tudja), ezúttal a telefontársaságtól, és felállítaná az elektromos mellé, az ugyan több időbe és pénzbe kerülne, de tökéletes megoldást jelentene. A magyar embernek nemigen volt választása, nem olcsó mulatság, de kétségkívül megéri: nemrég még egyetlen oszlopa sem volt, most már rögtön kettőre is szert tett. Viccesen megjegyezte a szerelőnek, hogy ha már így alakult, voltaképpen elkezdhetné a gyűjtést úgy istenigazából. Néhány pózna igazán elférne még a kert sarkában, s milyen jól mutatnának! A telefonos ember nem volt humoránál, el sem mosolyodott, beült a furgonjába, és mielőtt elhajtott volna, odavetette, hogy pár nap múlva hozzák az oszlopot. A magyar ember pedig átforrósodó szívvel csodálja a háza előtt sűrűsödő kábelhálót, melynek gyarapodásához ő is hozzájárult. Időnként kiballag a kertje végébe, és megsimogatja az ő két kedves, elidegeníthetetlen oszlopát.

KŐ KÖVÖN

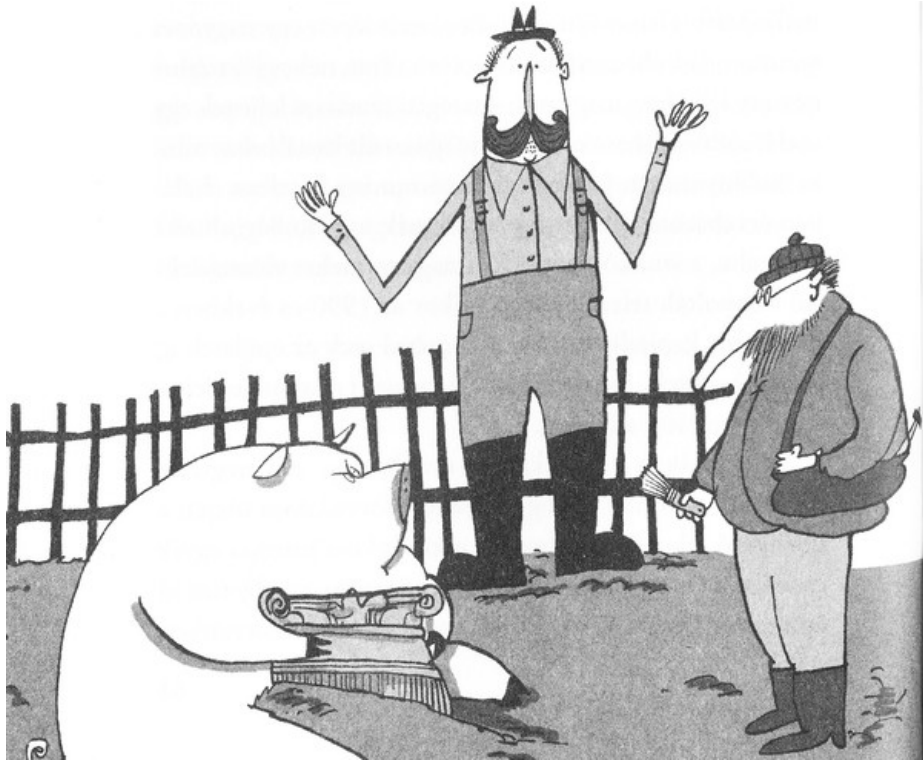
A magyarok viharos történelme igencsak nyomot hagyott az épületállományon. A munka nagyját általában hódítóink végezték el. A 16. században a törökök lóistállónak rendezték be a palotákat, felgyújtották a templomokat és kolostorokat, kiírtották vagy elkergették a papokat és szerzeteseket, ám előtte gondosan lenyakazták az összes kőszentet – a szakrális emberábrázolást vallásuk tiltotta. Egy pár évszázaddal és egy újabb vérbe fojtott magyar forradalommal később a barátságos osztrák vezetés lépett egy nagyot és merészet. Felrobbantottak százötven várat, nehogy a robbanékony lelkesületű magyarok stratégiai támaszra leljenek egy újabb szabadságharc esetén. A megmaradt kastélyokat mint az önkényuralom jelképeit, a kommunista hatalom általában árvaháznak, elmegyógyintézetnek vagy kollégiumnak használta, a stukkót leverték, a nagy termeket válaszfalakkal barmolták tele, úgyhogy mikor az 1990-es években a drágálátos kapitalizmus beköszöntével ezek az épületek új gazdát kerestek, iszonytatóan elhanyagolt állapotban lehetett viszontlátni a falakat.

Amit pedig a leigázók nem tettek meg, azt megtette helyettük a jó nép. Ahogy a francia forradalom idején a környező lakosság széthordta a középkori Európa egyik csodája, a cluny katedrális köveit, ugyanúgy cipelgették el építkezéseikhez a jó magyarok egész építéstörténetünket.

A dómok, kolostorok, székesegyházak, várak, kastélyok, melyeknek pazar formavilágát elismerően emlegették a külhonból érkezett, hajdani utazók, szépen eltűntek, átalakultak tanyává, csűrökké, istállókká, ólakká. Aki a hetvenes években a mezőn ballagva belerúgott egy-egy kőbe, azzal könnyen megesett, hogy a barázdából kiforduló szikladarab elképesztően bonyolult és látványos gótikus vagy román kori faragványokat tár elé. Éppen ezért a régészek faluról falura járkáltak, és be-bekukkantottak a portákra, hátha kézen-közön lelnek valami értékes múlttörmeléket. Egy paraszt bácsi háza táján, a disznóólba is belesve sikerült is egy pazarul faragott leletre bukkanni. Rögtön felajánlották, hogy a múzeum fizet egy szerény összeget azért a darabért, de amint

az öreg megorrontotta a pénzszagot, rögtön ravaszkodni kezdett. Próbálta feljebb srófolni az árat, mondván, hogy a disznónak az a kő a kedvence, azon szokta a hátát vakargatni. Hiába mondták, hogy adnak másik vakarózós követ cserébe, a bácsi már gyanakodott, nem volt hajlandó bagóért elkótyavetyélni a váratlanul felbukkant kincset. Úgyhogy a kő maradt, ki tudja, tán még most is azon dörgöli hátát a disznók sokadik generációja, hacsak le nem kopott a faragvány, és bele nem olvadt ez a tömb is a magyar múlt legendává homályosuló századaiba.

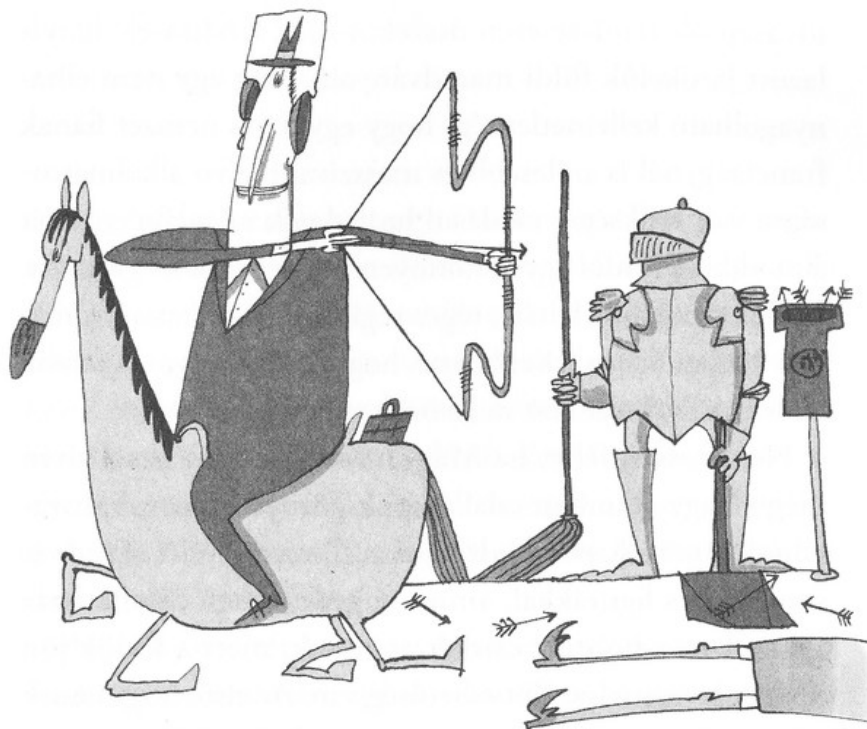
Az olasz, német vagy francia művészettörténészek minden faluban találnak egy-egy kisebb-nagyobb ókori-középkori emléket, van tehát csámcsognivalójuk bőven, stabil kőből építhetik káprázatos elméleteik Bábel-tornyát egészen az égig. Szegény magyar kollégáik viszont a romok és kövek megszállottjai. Évtizedes, nekikeseredett, vérre menő viták zajlanak azon, vajon egy-egy vésetek nyomát halványan mutató szikladarab inkább egy oszlop fejezete vagy egy zárókő, és hogy vajon melyik nemzetközi faragódinasztia műhelyéből kerülhetett ki. Elképesztő virtuális tudással felvértezve huzakodnak derék tudósaink egy-egy ilyen törmelék felett, a magyar ember pedig nyakát behúzva retteg a pillanattól, amikor valamelyik pallérozott elme vadember módjára felkapja szerelmes kődarabját, és keresetlen őszinteséggel agyonveri vele a konkurens teória tisztességben megőszült apostolát.

LOVAS NEMZET

– Ó, a magyarok! Hiszen azok állva vágtatnak egyszerre hat lovon! Ezzel a két szememmel láttam! – kiáltott fel a magyar ember kedves és naív német ismerőse, és árgus szemmel mintha máris azt vizslatta volna, vajon megfelelő ólába van-e ennek az embernek, aki magyarnak mondja magát, miközben lehet, hogy alapállapotban nem is férne el a ló a két lába között.

Természetesen minden magyar lovon születik, igaz, a kiscsikó csak nagy ügyel-bajjal csomagolható be a magyar anyák hasába. Ott is nő föl, a ló hátán, ott szoptatják és teszik tisztába, ott tanul meg írni, úgyhogy később is csak akkor sikerül neki a betűvetés, ha valaki mozgatja közben az asztalt. Ha megéhezik, lekanyarít egy darab húst az éppen alatta található lóból, és azon nyersen befalatozza. Ilyen őszinte gyerekek ezek a magyarok. Lóval bekocognak a metróba, a látványpéknél vesznek egy kávé és egy csokis croissant-t, maguknak és a lónak is persze, leporoszkálnak a mozgólépcsőn, majd leugratnak a sínek közé, és hamarabb odaérnek az állomásra, mint a szerelvény. A modern kor e lovasparadicsom felett sem röppent el észrevétlenül, úgyhogy a magyarok nyeregben ülve laptopoznak, és vágtatás közben újraformatálják a rendszert. A lónak külön mobiltelefonja van, nehogy a pszichéje sérüljön, hiszen a ménes többi tagjával való állandó kapcsolattartás az európai uniós jogharmonizáció szellemében minden háttér alapvető állati joga.

Nem mondom, vannak ennek a lovas életnek hátulütői, roppant kényelmetlen ugyanis nyeregben üríteni, sakkozni, varrni és főzni, no meg a gyereknemzés feladata sem gyerekjáték, ám az efféle apróságok egy igazi magyart nem riaszthatnak vissza attól, hogy ősei életformáját folytassa. Mivel a magyarságra hagyományosan a hátrafelé nyilazó harcmodor jellemző, az is meglehetősen kellemetlen, ha az ember nyilaz egyet hátrafelé, és éppen áll ott valaki. Az ilyesmit azonban belekalkulálták a magyar életbe, a lovas utcaseprők rendszeresen összekotorják a hátrafelé lenyilazott járókelők földi maradványait. Még egy nem elhanyagolható kellemetlenség, hogy egy lovas nemzet fiának franciaágynál is szélesebb és masszívabb alvó alkalmatosságra van szüksége, ráadásul ha a derék négylábú rosszat álmodik, és fordul egyet, könnyen péppé zúzhatja gazdáját. Amint azonban a feltárt, réges-régi sírok is mutatják, a magyar ember biztos lehet benne, hogy lovával együtt temetik el, hátha szüksége lesz rá az örök vadászmezőkön.

Ne vezessen félre, ha Magyarország utcáin netalántán mégis nagy számban találkozunk görnyedt tartású, hivatalnok kinézetű, petyhüdt izomzatú, verejtékező, sápadt és szemüveges figurákkal, amint engedelmesen cipelik haza cekkerben a bontott csirkét anyunak, mert a főnök jön hozzájuk vacsorára. Két eshetőség van. Az első, hogy ennek

a homo hungaricus modernusnak a tágas lelkében ugyanakkor egy sztyeppéken edzett, napbarnított karú, összehunyorított szemű, lobogó, sűrű hajú, izmos és mokány lovas magyar vágat a végtelen sztyeppéken. A másik, hogy az ilyen nem is igazi magyar ember, csak valami városba szorult, nyomorult civilizációs végtermék.

A SÍRBA VITT TITOK

A magyar embernek volt egy Franciaországban élő, szintén magyar ismerőse. Az illető szakmájára nézve pap, és többen azt hitték, viccel, amikor azt állítja, őt Attilának hívják. Ugyan már, miért neveznének el valakit egy véreskezű, barbár zsiványról, aki még a francia tankönyvekben is elrettentő példaként szerepel? Mi tűrés-tagadás, ez bizony elterjedt magyar név, ráadásul a magyar tankönyvekben Attilát „Isten kardjaként” emlegetik, világhódító legendáján a diákok elábrándoznak.

Attila hun vezér temetése fáraókéhoz lehetett méltó, a szájhagyomány szerint éppen valamelyik Magyarország területén csordogáló folyó medrében nyugszik, és a szertartás után lenyilaztak és elföldeltek minden munkást és szolgát, akik a hatalmas, kincsekkel zsúfolt üreg hollétéről tudhattak. A lenyilazottak így már fecsegésükkel nem segíthették a fosztogatókat, lelkük pedig a túlvilágon is szolgálhatta az urat. A sír helyére aztán visszaárasztották az elterelt folyót, és egy árva lélek sem sejteti, hol lelhető a sír.

Mígnem egy szép napon egy amatőr régész elő nem állt vele, hogy a régi krónikákat böngészve, azok leírásait pontosan követve rábukkant az igazi, valódi, hamisítatlan sír helyére. Tisztára mint a Tróját felfedező Schliemann, csak jóemberünknek nem volt pénze a feltáráshoz. A szenzáció fokozódott, amikor egy másik amatőr régész is előállt a hatalmas felfedezéssel: megvan Attila sírja. Igaz ugyan, hogy nem ott, ahol az előző, sarlatán felfedező vélte megtalálni, de hát tévedni emberi dolog. A költségvetést azonban hiába küldte el a Magyar Tudományos Akadémiának, válaszra sem méltatták.

A ringlispíl ezzel nem állt meg, szenzáció szenzációra következett: egy második, egy harmadik, egy negyedik, egy sokadik amatőr régész is előállt azzal, hogy megtalálta az egész ország képzeletét izgató temetkezési helyet. A költségekre mind igényt tartottak volna, Attilát pedig posztumusz az a megtiszteltetés érte, hogy lassan tucatnyi sírhelye vált országosan ismertté, márpedig mindezek feltáráshoz mind tetemesebb összegre lett volna szükség. Egy ezeröttszáz éve

elhunyt híresség esetében pedig nincs már család, unokák, dédunokák, akik összekalapozzák a kisebb vagyonra való ásatási summát.

Meg aztán a szenzációknak megvan az a roppant sajnálatos tulajdonsága, hogy minél gyakrabban ismétlődnek, annál kisebbet durrannak. Vagyis az Akadémia portása a százhuszonötödik sírfeltárónak már csak annyit bökött oda mogorván: tessék sorszámot tépni, öten várakoznak ön előtt. Vajon mennyi a valószínűsége, hogy a nagy vezért halála után puzzle-darabokra szabdalták volna, és az ország különböző pontjain földelik el? Ha viszont európai uniós támogatással sikerülne minden egyes efféle sírhelyet feltárni, Magyarország leginkább egész egérhordák átluggatta sajthoz vagy (stílszerűen) egy komplett hun sereg nyilaitól szitává lyuggatott céltáblára hasonlítana. Turisztikai szempontból viszont jól jönne a dolog, lehetne körtúrákat szervezni, melyek alkalmával Attila összes valamirevaló sírját meglátogathatnák az érdeklődők.

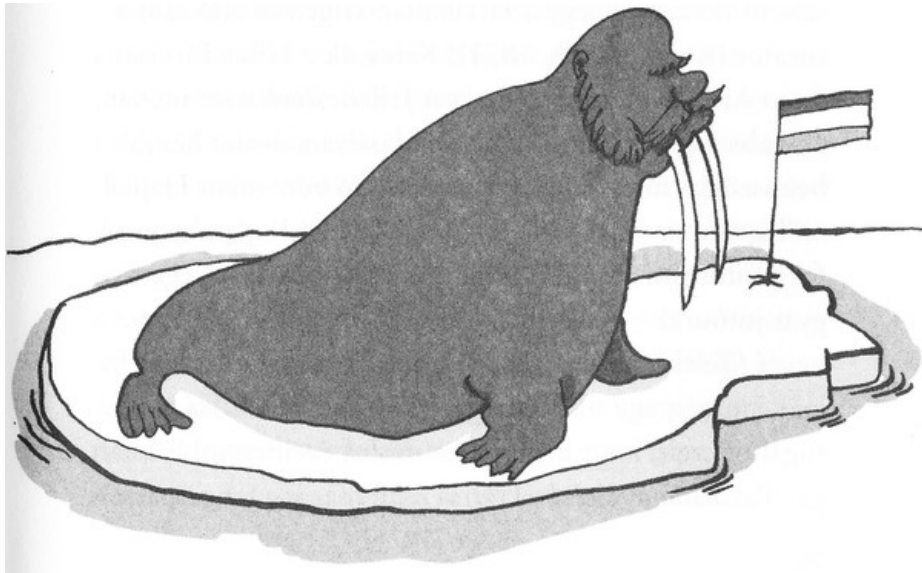
TALÁLÉKONYSÁG

A magyar ember látott egy reklámfilmét hazájáról, és azon fellelkesülve eltökélte magában, hogy a mai napon csupa olyan dolgot vesz majd igénybe, amit magyar feltalálók ötleteinek köszönhet az emberiség. Kezdetnek fogott egy golyóstollat (Bíró László találta fel, 1931-ben), felrótta egy árkus papirosra csupa nagybetűvel, hogy TALÁLÉKONY MAGYAROK!, majd egy mágnessel a hűtőgépre (Szilárd Leó, 1929) tapasztotta az emlékeztetőt. Ezek után az ablakhoz lépett, és csupán azért, hogy elhatározásához hű maradjon, egy kétcsövű vadásztávcsővel (Petzvál József, 1840) átkukkolt a szomszédba, ahol sajnos éppen nem öltözködött a szomszédasszony. Amúgy is köztudomású, hogy a magyar nők a legszebbek a világon, bár nem tudni, pontosan ki és mikor találta fel őket. Ekkor előszedett egy doboz gyufát, melyet a cipőtalpán már nem tudott meggyújtani, mint a vadnyugati filmek sztárjai, ezért kapta a biztonsági gyújtó nevezetet (Irinyi János, 1836). Rágyújtott egy cigarettára, melyet ugyan nem a magyarok találtak fel, hanem egy japán hiedelem szerint maga az ördög, de azért roppant jólesik a nap kezdetén, amikor a magyar ember és az ember úgy általában még frissen kapja a vérét felkorbácsoló nikotiningert. Nehéz huszonnégy óra állt előtte, tudta jól. Kicsit nézegette a hologramos matricát (Gábor Dénes, 1947) egy nemrégén ajándékba kapott CD tokján, majd bárminemű egészségkárosodás megelőzése céljából és persze hazafias okokból beszédett egy bikadózisnyi C-vitamint (Szent-Györgyi Albert, 1931), abból baj nem lehet. Telefonált egyet a vezetékes telefonjáról, abban a jóleső tudatban, hogy a telefonközpont ötletét is magyar agy szülte (Puskás Tivadar, 1878). Automata fényképezőgépével (Mihályi József, 1938) lekattintotta a szomszédasszonyt ruhában, ez is több, mint a semmi. Betette lágy anyagú kontaktlencséjét (Györffy István, 1959), ami járt némi kellemetlenséggel, hiszen nem volt szemüveges, és most is csak a hazája iránti tiszteletből helyezte szemgolyójára ezt a zavaró műanyag hárttyát, mely némiképpen elbizonytalanította látását és térérzékelését. Játszott egy kicsit a komputerén (Neumann János, 1944), mégpedig a hipermodern háromdimenziós szemüveg

segítségével, melyet élete kockáztatásával lopott el egy kutatóintézetből (Rátai Dániel, 2010). Ki mondta, hogy könnyű lenne egy igazi hazafi élete? Ezután kirakta a Rubik-kockát, ha nem is rekorderedménnyel (Rubik Ernő, 1976), feltett egy bakelitlemezt hagyományos lemezjátszójára, és belenézett a színes tévéje műsorába is, tudva tudván, hogy mindkét találmányt Goldmark Károly Péter jegyeztette be, mégpedig ugyanabban az évben, 1948-ban. Ezek után kinyomtatta Excel-táblázatba (Simonyi Károly, 1974) rendezett további tennivalóit, és elégedetten lépett ki az utcára. Anyagilag nem lévén túlságosan eleresztve, nem látott más lehetőséget, mint hogy ellopjon egy újabb évjáratú Ford T-modellt (Galamb József, 1908), és addig furikázzon vele a városban, amíg egy félreeső helyen parkoló dízelmotoros BMW-re (Anisits Ferenc, 1983) nem bukkan. Pár kör után ezt a járgányt is az út szélén hagyta, és hosszan nézegetett be a különböző parkoló autók ablakán, míg egy olyan Chevrolet-t nem talált, amely automata sebváltóval (Bíró László, 1932) volt ellátva. Ezek után már gyerekjáték volt meglovasítani egy riasztóval fel nem szerelt, de amúgy remekül felújított VW-bogarat, melynek szimbolikussá növekedett dizájnja Barényi Béla munkásságának része (1925). Talán mérsékelten jó ötlet ezek után biciklin menekülni, ám az erős délutáni fények ellenére így juszta is bekapcsolhatta a lámpát működtető dinamót (Jedlik Ányos, 1861). A rendőrök azonban gyorsan elkapták, és legnagyobb szerencséjére egy helikopterbe (Asbóth Oszkár, 1928) tuszkolva szállították el. Miközben hátratekert kézzel vergődött az imbolygó padlón, némi mélabúval arra gondolt, milyen kár, hogy a bilincset nem magyarok találták fel. A listát fejben végigpörgetve azon is sajnálkozott, hogy a mai napon nem sikerült Pulitzer-díjas újságíróval kezdet szorítania (Pulitzer József, 1917), és lemaradt a fényátereszto üvegbeton látványáról (Losonczy Áron, 2001). Aztán eszébe jutott, hogy még nem egészen esélytelen, és a fedélzeten uralkodó hangzavarban elkezdett csengő hangon szolmizálni, mégpedig a világszerete népszerű zenetanítási technika, a Kodály-módszer vívmányait felhasználva (Kodály Zoltán, 1929).

MAGYAR VILÁG

A magyar ember dolgozószobájában ül (mert van neki, mert megérdemli), és a földgömböt nézegeti. Vajon hova utazzék szabadságra? Nem veszítette még el minden realitásérzékét, tisztában van vele, hogy fizetéséből legfeljebb a Balatonra (magyar tenger), esetleg az Alföldre (magyar Szahara) vagy a Mátrára (magyar Himalája) futja. Netán marad otthon, Budapesten (magyar New York). No jó, de álmodozni azért még nem tilos, ugye?

Amúgy, mint igaz magyar ember, csakis olyan helyre menne, ahol magyar lábnyomokba helyezheti magyar lábnyomait. Márpedig ilyenekben egyáltalán nem szűkölködik a nagyvilág. Hódítsuk meg, mondjuk, a vadregényes Madagaszkárt, melynek első kormányzója Benyovszky Móric gróf volt (1774), aki korábban Kamcsatkában szított lázadást az orosz cár ellen! A Himalája sem rossz tipp, hiszen ott első európaiként egy magyar tudós rendszerezte a tibeti nyelvtant, miközben vacogott, és avas jakvajjal gazdagított teát szürcsölgetett (Körösi Csorna Sándor, 1827). Lehetne cél a Kaukázus, ahová Prométheuszt láncolták a haragvó istenek, hiszen a karsztos, meredek hegycsúcsokat egy magyar térképezte fel (Déchy Mór, 1884). Menjünk a halványkék gleccserek, loncsos jegesmedvék, sarki rókák és bajszos rozmárok közé, hol a Spitzbergák közelében egy osztrák-magyar expedíció

szellemesen Ferenc József császárról nevezett el egy 191 lakatlan szigetből álló csoportozatot (Kepes Gyula, 1871)! Keressük a Nílus forrását a forró Afrikában, az első magyar felfedezőnő nyomdokán, aki rabszolganőként indult a rögzös pályán, és akit később a bennszülött törzsek halványan derengő bőre miatt Hajnalcsillagnak neveztek el (Sass Flóra, 1864)! Kapaszkodjunk fel a Kilimandzsáró hóhatáráig, ameddig elsőként egy magyar jutott el – a közelben még egy vulkán is róla kapta a nevét (Teleki Sámuel, 1888)... Derítsük fel a Kongó folyót, melyen egy másik magyar hajózott fel elsőként portugál pénzen, hogy aztán élete utolsó éveiben jobb híján gazellazuzmó gyűjtésével tartsa fenn magát a tengerparton (Magyar László, 1848)! Zarándokoljunk dervisnek öltözve Konstantinápolytól Teheránig, még a gyanakvó szamarkandi emírt is meggyőzve igazhitű voltunkról (Vámbéry Ármin, 1863)! Puffogtassuk végig Alaszkát és Afrikát, hordjunk haza oroszlánbőrt és elefántagyart tonnaszám, emlékeinket pedig tornyozzuk lebilincselő útikönyvekké (Széchenyi Zsigmond, 1927-38)! Vagy kutassuk fel zörgő automobilon a Líbiai-sivatagban, három mesés völgy találkozásánál Zarzura kincses oázisát, mint *Az angol beteg* című film hőse, aki a valóságban is létezett, és akit a beduinok a Homok Atyjának hívtak (Almásy László gróf, 1931).

Esetleg kövessük bukott forradalmárainkat, akiknek egy része a népek tavasza után Törökországba ment zsoldosnak. Némelyikük egyenesen muzulmánként halt meg. Más részük Párizsban vagy Olaszországban álmódzott újabb magyar forradalomról, míg jó néhányan az amerikai polgárháborúban kamatoztatták hadvezetői tudásukat. Honnan ez a kalandvágya? A hajdani nomád vér lobog fel bennünk, vagy jelenlegi, szűkös, magas hegyek és tengerek nélküli országhatáraink miatt támad ellenállhatatlan vándorolhatnánk időről időre? A magyar ember úgy gondolja, ez mindegy is, egyelőre választani kellene, mégpedig realistán: Balaton, Alföld, Mátra vagy Budapest. Hogy a választást megkönnyítse, azt dudorássza: köztársaság vagy halál? Szabadság vagy a sír nyeljen el? Ezek a részletek már az uruguayi és a paraguayi himnuszokból valók, mindkettőnek magyar ember szerezte a zenéjét...

NYELVTUDÁS ALAPFOKON

Mondják, a magyarok nevezetesen jó nyelvérzékükről. Ha valaki turistaként jár az országban, ez nem biztos, hogy rögtön feltűnik neki. Ha nem áll Budapest belvárosi részén közértben vásárolni, és a tetejébe idegen nyelven kérdezősködni, a pénztáros hölgyektől az esetek többségében kétféle reakcióra számíthat.

Először is felemelik a hangjukat, és elkezdenek szinte üvöltve beszélni a renitens idegennel, hátha valójában fülproblémái vannak, vagy csak színleli, hogy nem tud magyarul, mint más normális emberfia. Tényleg, hogyan is lehetne intelligens egy olyan külföldi, aki nem bírja elsajátítani azt a nyelvet, amelyen már egy ötéves is folyékonyan karattyol?

Másrészt az illető közérttes nő a fent említett üvöltő hangnemben elkezdi tegezni a jövevényt. Nyilván abból indul ki, hogy a tegezés egyszerűbb, mint a magázás, vagy hogy aki végtelenen primitív lény, és nem bírja ezt az ékes nyelvet, azzal úgy is kell bánni, mint egy komisz kölökkel.

Érdekes továbbá, hogy bár az efféle hölgyek nem beszélnek idegen nyelveket, csalahatatlan, szinte természetfeletti érzékük van ahhoz, hogy fülsértően hangos, tegező monológjuk közben egyetlen nemzetközi szót se használjanak, hiszen az tisztességtelenül és aránytalanul megkönnyítené a külföldi dolgot.

A töről metszett magyar ember külföldön is tud alakítani. Egyik humoristánk nem különösebben nyelvzseni barátja szélteben-hosszában ecsetelte, milyen bunkók a hollandok, a kocsija ugyanis lerobbant a tulipánok földjén, és hiába állított meg vagy tucatnyi autót, és tette fel a kérdést: „Can I help you?”, mindegyik továbbhajtott...

Vagy ott egy túlművelt magyar hölgy, aki egy budapesti utazási irodában szeretett volna „Bye-Bye-One”-ra utazni. Az egzotikus nevet a derék alkalmazott észveszejtő klaviatúrapüföléssel próbálta kiszűrni Tajvan, Vietnam és Hongkong látványosságai közül, ám eredménytelenül. Mikor a hölgytől megkérdezte, a falra tapétázott térképen nem tudná-e megmutatni, merre lelhető ez a „Bájbájan”, ő

magabiztosan és habozás nélkül mutatott rá az olaszországi Bibione városára.

A magyar ember gyakorta gondolkodik úgy, mint a két vízi rendőr, akik fecskében, napszemüvegben és tányérsapkában, beolajozva napoznak Európa legnagyobb tavának, a Balatonnak a kellős közepén, a motorcsónakjukon. (Annyit a külföldinek sem árt tudni, hogy arrafelé rengeteg a német turista.) Egyszer csak kétségbeesett kiáltást hallanak:

– Hilfeeee, hilfeeee.

A két rendőr összenéz:

– Te, ez nekünk szól?

– Nekem ugyan nem, nem értek németül.

Azzal napoznak tovább. Ám a kiáltás újra felhangzik:

– Hilfeeee, hilfeeee.

A két rendőr megint összenéz:

– Biztos nem nekünk szól?

– Akkor, ugye, mért nem mondja magyarul? – Napoznak tovább, a kiáltás felhangzik utoljára:

– Hilfeeee, glugy-glugy-glugy.

Az egyik közeg azért már nyugtalan egy kicsit.

– Gyere, nézzük már meg, mi lehet ez.

Odaérnek a motorcsónakkal, látják, amint a megfulladt német turista lebeg a víz felszínén. Az aggodalmasabb odafordul a másik fakabáthoz:

– Te, nem kellene mégis megtanulnunk németül?

– Minek? Ez itten tudott, azt mire ment vele?

NYELVTUDÁS KÖZÉPFOKON

Egy francia sanzonénekes nyilatkozta, hogy nyelvtudás szempontjából háromféle ember létezik. Az egyik a poliglott, vagyis aki kettőnél több nyelvet beszél, a másik a kétnyelvű avagy bilingvis, a harmadik meg a francia. Az ifjú generáció persze a gallok földjén is kezd már kissé másképp gondolkodni, idestova olyan ifjú francia juppikkal is találkozhatni (főleg Brüsszel flaszterén), akik szinte fitogtatják fényesre polírozott és egészen tűrhető kiejtésű angoltudásukat.

Magyarországnak nyelvtanulás szempontjából óriási szerencséje, hogy az utóbbi párszáz évben jól rászedett mellékszereplő csupán a történelem színpadán. Értelmisége kénytelen-kelletlen mindig árgus szemmel figyelte a Nyugatot. Ahogy egy 18. századbeli magyar költő mondta: „vigyázó szemetek Párizsra vessétek”. Nagyobb nyelvek irodalmában a műfordítók sokszor száraz egyetemi professzorok, akik mindent tudnak egy könyvről, de nem mindig tudnak mindent a nyelvről. A magyar ember, ha Shakespeare-, Molière-, Homérosz- vagy Cervantes-meséire fülel, a legjobb magyar írók és költők hangját hallja csengeni, hiszen irodalmi tolmács minőségükben ők ültették át a műveket hazai talajba.

Nem biztos, hogy mindannyian az összes nyelvet beszélték is... Kosztolányiról, a 20. század egyik legjobb magyar költőjéről az a hír járta, hogy huszonöt nyelven tudott, ám valójában egyiken sem. Egyik novellájának hőse egy bolgár kalauzzal elmesélteti az életét bolgárul, és jöllehet, maga egy szót sem ért ezen a nyelven, mégis elhiteti, hogy perfektül birtokában van. A végeredmény, hogy a jámbor kalauz egy-egy vakkantásnyi „igen” bátorítása vagy egy-egy nyers „nem” elutasítása hatására teljesen kifordul önmagából, és alighanem minden megalázó titkát megosztja a rejtélyesen szűkszavú idegennel. Vagyis van élet a nyelven túl, az emberi gesztusok, minimálreakciók és a lélek rejtelmes viharzásának világában.

Kosztolányi a műfordítás veszélyeit is taglalja, elmesélve a „kleptomán fordító” történetét, aki remekül magyarította a jóindulatára bízott bűnügyi regényt, csak éppen el-ellopdosott belőle ezt-azt. A

grófnő gyémántjainak fele, a kastély ablakaiból pár tucatnyi, a csillár kristályfüggői bánták garázdálkodását: mindenből kevesebb jutott a magyar szöveg olvasójának e különös szenvedélybeteg garázdálkodása következtében...

Egy másik 20. századi óriás, Weöres Sándor, végigfordította a teljes világirodalmat, Mallarmé szonettjeitől vagy a középkori vándorénekesektől az elképesztően virtuóz indiai dalformákig vagy a teljes Gilgames-eposzig. Hihetetlen intelligenciája ellenére kisgyermekes fejhangján szerette zavarba hozni és provokálni a közönséget, és mikor egy műfordító-konferencián felkérték, hogy tartson előadást impozáns fordítói életműve tanulságairól, a következőket mondta: „én nem tudok semmilyen nyelven, úgyhogy megkapom a nyersfordításokat, aztán berímelem őket”. Azzal leült, a konferencia résztvevőinek legnagyobb meghökkenésére. Ugyanő nyitott meg hasonló módon egy képzőművészeti kiállítást is. „Egy fehér cérna lóg az égből” – kezdte el kisfiúhangján, az egybegyűltek pedig már kezdték beleélni magukat a költői gondolatba, mikor félreérthetetlenül kiderült, hogy ennyi az egész, ez ugyanis nem a beszéd kezdőmondata volt, hanem egyben eleje és vége is...

A romantika költőigátsza, Arany János minden idők legnagyobb magyar Shakespeare-fordítójaként vált ismertté, ráadásul a Magyar Tudományos Akadémia titkára is volt. Ezért amikor a tudományos társaság az angol akadémikusok küldöttségét fogadta, magától értetődőnek tűnt, hogy nagyszerű mesterünk írja a köszöntő beszédet. Arany ki is vágta a rezet, bevetette teljes, Shakespeare-en edzett nyelvi arzenálját, szárnyalt és brillírozott. Az angol urak a tőlük megszokott hidegvérrel végighallgatták az előadást, majd értékelésképpen annyit jegyeztek meg, hogy érdekes, a magyar nyelv mennyire hasonlít az angolra. Költőnk ugyanis papírból tanulta Shakespeare nyelvét, soha egyetlen élő angollal sem találkozott, nem hallgatott nyelviskolai CD-ket, és wifis internetre sem futotta neki a 19. század kellős közepén, honnan is gyaníthatta volna hát, hogy arrafelé merőben másképp írnak és ejtik ki a szavakat, a kettőnek egymáshoz alkalmasint semmi köze. Az anekdota egyébiránt más magyar kiválóságok főszereplésével is létezik, vándormotívum tehát.

NYELVTUDÁS FELSŐFOKON

Az átlagos magyar egyetemista többnyire tűrhetően, olykor egészen kiválóan beszél idegen nyelveket, és törekszik is az adott nyelv minél akcentusmentesebb elsajátítására. A háború előtti magyar középosztályból származó nemzedéknek is rengeteg tagja volt poliglott, a német olyan természetes volt, mint a levegő, franciául meg minden jobb házban társalogtak valamennyit. Méltóságukból azonban nem adtak alább, igazi „magyar úr” módjára, recsegős és szándékos akcentussal csevegtek, a világért nem „majmolták volna” affektáltan az echte német, a real angol vagy a véritable francia kiejtését. Ezt nem nyelvi, hanem elvi kérdésnek tekintették.

Pszichológusok több mint negyven éve kizárólag angolul beszélő német tudósokról kimutatták, még mindig vonzódnak a német nyelvben találhatókkal parallel angol szerkezetekhez, fordulatokhoz, sémákhoz, s jobban is értik őket, mondhatni németül gondolkodnak. Ha Ágota Kristófnak, a Magyarországról 1956 után kivándorolt írónőnek nagyszerű regényeit olvassuk, aki Svájcban, franciául írva a 80-as évek nagy irodalmi felfedezése lett, hasonlót tapasztalhatunk. A kifogástalan, bár végtelenül lecsupaszított franciasággal pergő mondatok a franciában és a magyarban szinte szóról szóra megegyező fordulatok valóságos szótárát, gyűjteményét alkotják. A magyar ember, míg e könyveket nem olvasta, nem gondolta volna, hogy ennyi párhuzamosság van e látszólag oly idegen két nyelv között.

Egy Belgiumban jól ismert, Magyarországról emigrált, neves professzor, aki nem mellesleg a „Híres belgák” című lexikonban is szerepel, francia ajkúaknak tanít francia stilisztikát a brüsszeli egyetemen, s bűvészi ügyességgel gombolyított, végtelen hosszú mondatai végén magyar létére egyetlenegyszer sem véti el az egyeztetést vagy a kötőmódot. Szinonimáit oly gondosan válogatja, amint egy értő dohányos keresgéli pipatőriumában az alkalomhoz illő csibukot. A magyar szólások el nem feledhető kincsét ő úgy integrálta beszédébe, hogy gondosan körülírva-magyarázva, egyéni leleménynek tűnő metaforaként alkalmazza őket. „Minden hiba, melyet önök itt papírra vetnek, olyan, mintha egy-egy szöveget vernének a koporsómba,

mert a francia nyelven esett legkisebb sérülés is egy lépéssel közelebb visz a sírhoz” – így ülteti át a francia nyelvbe a „szöveget vernek a koporsómba” fordulatot.

Egy amerikai egyetemen oktató, ugyancsak magyar emigráns professzort viszont éppen az a zavar mulattatja, melyet hallgatóiban a magyar szólások szürrealisztikus, minden magyarázat nélküli angolra áttétele kelt. Ha valakit egyszerű rossz osztályzat helyett elbuktat, azt mondja, „ha már lúd, legyen kövér”. Magyar földön ez, ugye, annyit tesz, hogy ha már csinálunk valamit, csináljuk alaposan, netántán szélsőségesen. A tanítványok e tapasztalatból leszúrték: a rejtélyes mondás valami baljósat jelent, hiszen aki kettes osztályzattal is átcsusszanhatott volna, e mondás kíséretében látványosan elhasalt a vizsgán. Felettébb meglepődtek azonban, mikor a következő delikvens ugyanezen mondás kíséretében közepes osztályzata helyett igen jót vitt haza.

NÉPEK ÚTKERESZTEZŐDÉSE

Egy kedélyes franciát magyar barátai kártyázni invitáltak, és rögtön rá is kérdeztek, ugye, francia kártyával szeretne játszani.

– Már miért lenne francia? – hökkent meg a teljesen átlagos pakli láttán. – Ez nem francia kártya, hanem egyszerűen csak kártya... Vagy talán ismertek másfélét? Netán van magyar kártya is?

– Ó, persze – felelték, és elővették a másik maréknyi lapot.

Francia barátunk akkor lepődött meg igazán, mikor alaposabban szemügyre vette a magyarnak mondott kártyát, melyen német feliratok és svájci népi figurák láthatóak. És ez csak kezdete volt a kulturális sokknak, hiszen a derék hazafi később toporzékolt afeletti tehetetlen dühében, hogy ezen a tájon a „párizsi kocka” aromás, kommersz édesség, a „párizsi” az egyik legkevesebb húst tartalmazó, aljas bolti felvágott, a „francia saláta” pedig olyan kőnehéz, majonéztől lucskos, mélyfagyasztott zöldségekből kavart köret, amelyet egy tősgyökeres gallnak soha esze ágában sem volna kotyvasztani vagy akárcsak megkóstolni. Arról nem szól a fáma, volt-e kifogása az ellen, hogy az orális szexet magyarul franciázásnak nevezik, az pedig lehet, hogy fel se tűnt neki, hogy a magyarul szitokszóként használt „franc” az errefelé „francia kórnak” nevezett szifilisz hajdani elnevezéséből eredeztethető. Tanulságos, hogy bár a németek és angolok szintén így hívják, maguk a franciák tapintatosan az „olasz ragály” címkével illetik. Hát az olaszok? Nos, ők visszaadják a kölcsönt a franciáknak, akik felől állítólag a fertőzet érkezett. Más források szerint ellenben Kolumbusz hozta be Amerikából, úgyhogy a „spanyol járvány” elnevezés sem jelentene tévutat. Nem kisebb gubanc ez, mint amikor a fizetés nélküli távozás faramuci szokását németül, franciául, olaszul (és magyarul) így jelölik: „angolosan távozott”, ám az angolok a maguk részéről elhárítják a felelősséget, mondván, az efféle kétes alakok inkább „franciásan távoznak”.

Elég tiritarka képet mutatnak a különböző népek nevét tartalmazó, és persze egy-egy náció sztereotipikus tulajdonságaira épülő magyar szólások is. Mikor rosszul mennek a dolgok, a magyar azt mondja, „csehül állunk”, vagyis minden a feje tetején van, hiszen egy szomszéd

ország szokásai sokszor szögesen ellentétesek az itthoniakkal. Ami nekünk értelmes beszéd, nekik hablaty, ami náluk udvariasság, nálunk illetlen, ami büszkeség, nekünk nevetség és fordítva. A kézenállás is azért „tótágas”, mert e szerint a logika szerint a szlovák még állni is fordítva áll. Ugyanígy a komisz háztartási rovar csúfolódva „svábbogárnak” nevezik, legyen csak az a magyarországi németek kedvenc állatkája. A lengyelek például „olasz bogárnak” titulálják ugyanezt az ellenszenves állatkát. Az „annyian vannak, mint az oroszok” mondást negyven év szovjet uralom és a két nép létszámbeli összevetése után felesleges magyarázni.

A svájci óra legendás pontossága és az orosz rulett esztelensége határokon átívelő fogalom, ahogy a skótok és zsidók fukarságára vonatkozó poénkodás is nemzetközi jellegű. A kevésbé ízléses klisétréfálgatás körébe tartozó etióp viccek is szinte beszárnyalják a fogyókúrával küszködő, jóllakott, de mindig mohó európai kontinenst.

Az angolok számára az érthetetlen szöveg „görögül”, az olaszok számára „arabul”, a magyarok számára pedig „kínaiul” van. A magyar ember egy szellemes esszében azt olvasta, hogy a hollandok hasonló helyzetben azt mondják: „fogalmam sincs, ez nekem magyar”. Mikor azonban holland ismerőseinél utánakérdezett, kiderült, sose hallottak ilyesmiről, ami a magyarnak kínai, az a hollandnak is az. A magyar ember ezt bánatosan vette tudomásul. Olyan szép lett volna megérinteni az érthetlenség mesebeli partfokát!

MAGYAROK MINDENÜTT

Kis nép a magyar, mégis bőven jut belőlük a földön mindenhová. Arany szabály, hogy bármily valószínűtlenül eldugott pontján járjunk is a világnak, előbb-utóbb egy vagy több magyarra bukkanunk. Magyarítja ezt az ország viharos története is, hiszen sokan hatalmas történelmi-gazdasági felfordulások elől menekültek el. Már a 19. század végén számosan szöktek a nyomor elől nyugatabbra, a szerencsésebbek egészen az Újvilágig jutottak. Az 1930-as évek gazdasági válsága kapcsán milliók „tántorogtak ki” Amerikába, ahogy József Attila fogalmaz. Aztán a zsidóüldözés, a háború, a szovjethatalom beköszönte következtében is rengetegen fogták menekülőre, nem beszélve a Nyugat-Európában hadifogságba esett magyar katonákról, akik nemegyszer inkább a kinn maradást választották. A haláltáborokból visszatérő kevesek köréből is akadt bőven, aki érthető módon nem kívánt újra magyar földre lépni, hiszen magyar nyilaskeresztesek fogdosták össze őket, és magyar vonatokon, magyar karhatalommal szállították ki a biztos halálba rokonaikat, sorstársaikat. A világháború végén nem kevesen élvezték akarattuk ellenére a szovjet nép vendégszeretetét. Őket csak „egy kicsi munkára”, „málenkij robotra” invitálták a gépfegyveres, felszabadító megszállók, és valóban nehéz megmondani, hány év szibériai fogság után kezd a kicsi munka átcsapni nagyba...

A „bűnös nép” fiaitól való megszabadulás reményében telepítette ki a kommunista rendszer svábjainkat Németországba. Még be sem ágyazott ágyaikba, meg sem fejt teheneik közé teherautóval szállítottak nincsteleneket a lapos Alföldről. Német ajkú honpolgáraink alaposan megjárták: az 1990-es években jómódú nyugatnémetekként tértek vissza, hogy testvérvárosi kapcsolatot ápoljanak szülőfalujukkal, tűzoltóautót, toronyórát, trombitákat adományozzanak a negyven év szocializmus alatt legatyásodott atyafiaknak. És 1956 is rendesen megszórta magyar „marslakókkal” a tőlünk nyugatabbra fekvő országokat, ahol a forradalom iránti hatalmas rokonszenvvel gyűjtötték az anyagi javakat és készítették az egyetemi helyeket a határon átszökött, heves vérmérsékletű fiataloknak.

Aztán persze további legendák terjedtek titokban mindazokról, akik a „népi demokrácia” hatósági ébersége ellenére a szűken mért vízumok segítségével kijutottak a bálványozott Nyugatra, és „disszidáltak”. Róluk itthon szót sem lehetett ejteni, hozzátartozóikat sokszor felszólították, hogy nyilatkozatban tagadják meg elfajzott véreiket, megszakítva velük minden kapcsolatot. A rossznyelvek szerint olyan magyarok is akadnak, akik azért szöktek meg itthonról, mert elégük lett a többi magyarból. Ez nyilván aljas rágalom még akkor is, ha rosszabb napjain a magyar ember fejében is megfordulnak efféle gondolatok.

Mindenesetre szép kis kavargás! A 20. század nagy „szétspriccelésének” végeredménye mindenesetre nem mindennapi. Faludy György, világjáró magyar költőnk mesélte, hogy amikor egy forgatócsoporttal végigutazták élete kedves tájait, egyebek közt eljutottak az Ararát hegyére is. Amint kiszállnak a buszból, Gyurka esküdni kezd, hogy tipikus magyar bográcsgulyás illatát érzi. A többiek nevetnek rajta, mondván, hogy képzelődik, csak akkor hervadt le arcukról a vigyor, mikor összetalálkoztak egy másik magyar forgatócsoporttal, mely éppen hamisítatlanul hazai ebédjén munkálkodott. Magyarul szólít meg a pék, a taxis, az örömlány sivatagok oázisaiban, Mongólia pusztáin, Ausztráliában (erről az országról a magyarok azt tartják, éppen a talpuk alatt, a Földgömb túloldalán helyezkedik el).

*

A magyar ember Brüsszelben ösztöndíjas barátja (jó magyar szokás szerint) éppen a villamoson bliccelt, mikor egyszeriben észrevétlenül elébe toppant egy ellenőr. Elkérte a fiatalember útlevelét, majd visszaadta, és minden felesleges érzélgés nélkül, kifogástalanul szakszerű ellenőr-magyarsággal így szólt: „legyen szíves a szerelvény elejébe fáradni, és a vezetőnél megváltani érvényes menetjegyét”.

Máskor egy párizsi trafikban állt két magyar, és azon tanakodtak, milyen cigarettát vegyenek.

– Benson and Hodges kéne – vélte az egyikük.

– Ha vóna! – szólalt meg ízes magyarsággal a hátuk mögött egy bőrszerkós, kemény motoros fickó, és ennyiben is maradtak.

A magyar ember számára talán a legemlékezetesebbek ezek az érzélgésmentes, szikár, de cinkos összekacsintások, amikor a külföldön járó honpolgárok egyszerűen nyugtázzák, hogy én is tudom, te is tudod, majd ballagnak tovább saját útjukon.

*

Érthetetlen nyelve fedezékében a magyar ember hajlamos teljes biztonságban érezni magát külföldön, és harsányan mulatni mások idétlen szokásain, faramuci kinézetén. Egy vonós zenekar két hölgytagja egy negyvenemeletes amerikai szálloda liftjében pillantott meg egy idősebb, kopaszodó figurát, akinek bezselézett, feje egyik feléről a másikra átfésült tincse égnek ágaskodott:

– Nézd, milyen hülyén áll a haja! – vihogott egyikük, aztán lángvörös arccal süllyedtek alá a maradék húsz emeleten át, mert az emberke idegesen és zavartan végig a tincset próbálta vízszintesre lelapítani.

*

Idehaza is éppígy feltételezi a magyar ember a külföldi kinézetűekről, hogy ők aztán biztosan egy szót sem gagyognak ékes nyelvén. A budapesti metróban két lány kuncogva mustrálgatott egy leszálláshoz készülődő fekete férfit.

– Szerinted milyen színű lehet a farka? – idétlenkedett az egyik.

– Josszaszin – fordult feléjük a pasas vigyorogva, majd leszállt az éppen kinyíló ajtón.

*

Honfitárssal találkozni külhonban sem mindig felemelő. A londoni Westminster Abbey kapuján egy ízben tábla hirdette, hogy a királynő a látogatók szíves elnézését kéri, de exkluzív rendezvény miatt az adott napon nem tudja rendelkezésükre bocsátani a királyi ház hagyományos temetkezési helyéül is szolgáló épületet. A turisták sorra járultak a táblához, elolvasták, sóhajtottak vagy a programjukat kezdték böngészni, hogy valahogy áthangolják terveiket. Csak egy magyar férfi dühödött be rettenetesen, mikor hiányos angoltudásával végre

valahogy kisilabizálta a szöveget. Rugdosni kezdte az apátság középkori kapuját, és vörös fejjel, cifra stílusban szidalmazta a királynő felmenőit, akiknek egyben rendhagyó hivatást is tulajdonított. Egy felmérés szerint a magyar népesség 70 százaléka szenvedő, 20 százaléka lázadó és csak 10 százaléka cselekvő beállítottságú. És szép számban akadnak olyanok, akiknek édesmindegy, szenvedésük törvényszerű, lázadásuk értelmes-e.

*

Luxemburg azon kevés országok egyike, ahol még egy magyart is elfoghat a nagyhatalmi gőg. Mert hát ugye miként is lehet komolyan venni négyszázezer lakost, amikor a magyarok hatalmas földjét tízmillióan lakják? Magyarokra azonban még Luxemburgban is rábukkanhatunk. A magyar ember képeslapot vesz egy trafikban, s hát látja, hogy egy Magyarországra, Monsieur László Szabónak címzett boríték várakozik a pult mögött. Nem állja meg, és megkérdezi, merről fúj a szél. A kasszájánál lévő hölgygel magyarul folytatja tovább. Férje ötvenhatos emigráns, még otthonról ismerték egymást, s ő utánajött, idestova huszonöt éve. Ma már gyermekeik többet járnak haza, mint ők maguk. Jó itt, de jó a tudat is, hogy volna hova hazamenni, bár nem vágnak el. Egyébként az úr is magyar, mutat egy ravasz, öregemberre, aki épp a szokásos újságját fizeti ki. Jazzgitáros volt otthon ötvenéves koráig, mígnem egy külföldi vendégszereplés után itt rekedt. Miután a Kádárkormány vészjósló hangnemben hívogatta haza, lányának pedig azt mondták, apja hazaáruló, az emigráció mellett döntött, de a vonzóbb, mert tágasabb Németország felé már nem kínálkozott megfelelő alkalom továbbvándorolni. Kilenc év múltán állampolgárságot kapott, akkor már szívproblémái voltak, alig várta, hogy nyugdíjba mehessen, nem a kalandok ígérete vonzotta. Istenhitét már gyerekkorában, tudományos alapon kikalkulálta, s azóta is tovább kalkulál. Figyeli a világot, s nem túl sok jót jósol neki. A sci-fi filmek egész valószínűen képzelik el a jövőt, mondja, s jelentőségteljesen a fakó égboltra mutat. A hetvenegy éves muzsikás, aki fénykorában a hercegi udvart is többször szórakoztatta, mesél arról, milyen stabil a luxemburgi pénz, vagy hogy mennyire elege van a lezáratlan magyarországi rendszerváltásból. Az idegenbe szakadt magyar jól

értesült: jönnek ide a ribancok Belgiumból, Németországból, mert itt szabad a vásár. Nem háborgatják őket, egy-két miniszter is lejár hozzájuk, megírta az újság is, somolyog firnyákosan az öreg, mint a Kacsa magazin helyi tudósítója. Társa, társasága itt nincs, menne haza Magyarországra, de fél, hogy nem találná meg ezt a nyugalmat, biztonságot. Ahogy körbemutat a méltóságteljes épületeken, kipucolt bankokon, suhanó BMW-ken és illedelmesen várakozó, jólöltözött gyalogosokon, a magyar ember igazat ad neki.

A BELGÁK HOVA ÁLLJANAK?

Egy ismert viccben a magyar zsidó, Kohn Izsák Belgiumba disszidál, s hogy állampolgárságot kapjon, le kell töltenie kötelező katonai szolgálatát. Az őrmester az első nap elüvölti magát:

– Flamandok jobbra, vallonok balra!

Mire a középütt maradt Kohn bácsi megkérdezi:

– És tessék mondani, a belgák hova álljanak?

Nem is csak vicc ez, csak részben, hiszen amikor a kétnyelvű Belgium viharos nemzetiségi küzdelmei során az 1970-es években a nagy múltú Louvain-i (Leuven-i) egyetem flamand, illetve francia nyelvű karra szakadt szét, egyetlen tanár akadt az intézményben, akinek mindkét fél továbbra is katedrát kínált, mégpedig a jeles magyar jezsuita közgazdász, Muzslay páter. Vagyis a magyarok belgábbak, mint a belgák maguk? Vagy csak ismerik mind a két nyelvet? Vagy csak annyira kívülállók, hogy nem beskatulyázhatók?

A csuda tudja. A magyar ember mindenesetre egy belga barátjával beszélgetve kitalálta, hogy létrehozzák a „Belga-Magyar Határért Egyesületet”, szigorúan kulturális célú revizionizmus jegyében. Két huzatos történelmi folyosó, ahol a véreskezű Habsburgok uralkodtak, és ahol mindkét háború végigcsörtetett ronda, szöges tappancaival...

A magyar ember aztán két ízben ténylegesen is érezte talpa alatt a belga-magyar határt. Egyszer a brüsszeli metrón utazva, amikor egy szemem-sem-áll-jól, nagydumájú marokkói srác ült a vele szembeni ülésen, kezében vörös rózsával, randevúra igyekeztén élete egyetlen szerelmével. Ez a tény cseppet sem zavarta abban, hogy vehemensen csapni ne kezdje a szelet a magyar ember mellett ülő, vértelen arcú kis belga hölgynek. A lány unottan hallgatta az áradó bókokat, miközben a marokkói ürge próbálta meggyőzni róla, hogy legjobban tenné, ha élvezné és habzsolná az életet, tele szájjal vigyorogva, nem úgy, mint ez a fapofa flamand itt mellette. Ezzel a magyar emberre célzott. Ekkor ütötték őt először belgává.

Másodszor kedvenc brüsszeli temploma előtt üldögélt. A gyarmati barokk stílusban gazdagon faragott, oszlopfői tetején kétembernyi magas, szárnyas angyalfejekkel ékes Keresztelő Szent János nem

kimondott turisztikai célpont, plébánosa nagy istápolója a bevándorlóknak, akik gyakran zajos csoportokban táboroznak a főhajó padlóján. A magyar ember egy szemben lévő söröző teraszán szűrcsölgette pompás belga sörét, mikor arra lett figyelmes, hogy a templom előtti padon valaki gitározik... És milyen jól gitározik... És milyen ismerős harmóniameneteket használ... A magyar ember felállt, fizetett, és elkezdett koncentrikus körökben a pad körül keringeni, majd miután megbizonyosodott róla, hogy a füle nem csapta be, odalépett, és megszólította a gitárost. Az illető éppen a spanyol cigány Django Reinhardtnak, a világ hajdani legjobb gitárosának számait pengette. Márpedig a jazzgitárjátékot új alapokra helyező swinger a magyar ember egyik kedvence, és talán kétsaroknyira lakott éppen attól a templomtól. Ugyan miért is játszik egy turisták nem látogatta szegleten valaki Reinhardtot...

A pasas készségesen elmesélte, hogy a belga Telecom csúcsmenedzsereként hajtott tizenöt évig, nem is volt gond, mit aprítson a tejbe. Elegáns, vadiúj kocsit, öltöny-nyaki, sikkes lakás, mutatós barátnők. Negyvenéves korában aztán meghalt az édesapja, és rá maradt egy kis ház meg némi szerény bankbetét s persze a dilemma, hogy mit kezdjen mindezekkel. Ahogy átnézte gyerekkora emlékeit, és átgondolta életét, rájött, hogy mióta látástól vakulásig melózik, csapatépítő tréningekre és repivacsorákra jár, voltaképpen semmit sem váltott valóra egykori vágyaiból. Nem olvasott könyveket, nem tanult gitározni, nem ült le dumálni a haverokkal, nem járt koncertekre, kiállítás-megnyitókra. Úgyhogy fogta magát, és kiszállt. Felmondott, kiköltözött a szép lakásból, visszaadta a szép kocsit, vett egy rozoga csotrogányt, és azóta mindig nála van a gitárja. Az autó most is lerobbant, itt parkol az egyik szomszéd utcában, s ő már fel is hívta a haverjait, várja, hogy hazavontassák. Addig előszedte a csomagtartóból a hangszert, és gyakorolgatja Django repertoárját. A magyar ember elmesélte neki, hogy egy ideje ő is elővette hajdani zenei tanulmányait, és kobzon, vagyis népi gitárfélén játszogat, no meg énekel hozzá. A belga azt ajánlotta, daloljon valamit, ő majd szépen kíséri akkordokkal. Így aztán felcsendült a hajdan törökök elleni harcban elesett Balassi Bálinttól az „Áldott szép Pünkösdek gyönyörű ideje”, s mellé a harmincas évek swings futamai körítésnek. Schengenen

innen, Schengenen túl, úton a 17. és a 21. század között valahol, a belga-magyar határon. Igazi, spontán európai koprodukció.

AZ IDEÁLIS TÁRSADALOM

A magyarok már több mint fél évszázada feltalálták az ideális társadalmi berendezkedést, csak a világ még nem vette észre. Őszintén szólva nem csoda, hogy nem vette észre, mikor még maguk a magyarok sem vették észre. Miként is maradhatott észrevétlen egy ilyen hatalmas horderejű szabadalom, mely után ráadásul az egész világ vadul kutat? Hiszen tudjuk, hogy egy jó király irányította országban élni jobb lehet, mint egy rossz demokráciában, ellenben, mint mondják, a legrosszabb demokrácia is jobb egy rossz királynál. Állítólag Churchill szájából hangzott el (minden jobb aranyköpés Churchill szájából hangzott el), hogy a demokrácia nem a legjobb társadalmi rendszer, de jobbat sajnos még nem találtak fel. Igen, mert Churchill nem ismerte a Norvégiában skót felügyelet alatt raboskodó magyarokat.

Székely János magyar író visszaemlékezéseiben olvashatjuk, hogy a második világháború idején Norvégia területén hadifogságba esett magyar katonák (őket őrizte a skót haderő) napi egyszer kapták szűkös fekete kenyéradagjukat, mely azonban valódi kincs volt az ínséges körülmények között, és ha valakinek volt kellő önuralma, és nem falta be rögtön, hát valóságos valutává nőtte ki magát. Vagyis még a morzsáját is aprópénznek foghatjuk fel. Egy-egy kockaformára sütött kenyér pontosan hat ember fejadagja volt, s ha ezt a skót pedagógia szándékosan számolta így ki, hát le a kalappal. Ez az elosztási kényszer vezetett ugyanis ahhoz a forradalmi találmányhoz, amelyet sajnos nem értékel eléggé a világ, de még a magyarság sem. Nevezetesen a rabok kénytelenek voltak hatosával összeállni, kenyeres pajtási közösségeket alkotni, melyek létrehozó elve és egyetlen célja az igazságos elosztás volna. (Lehet, hogy az újdonság erejével hat, de elvileg egy-egy ország vezetőinek is erről kellene gondoskodnia.) A hadifoglyok zseniálisan egyszerű elvet dolgoztak ki: „az osztó vesz utoljára”. Az osztás pedig természetesen mindennap másnak a reszortja volt. Kész, passz, olyan ez, mint az egyetlen kockás papírra rótt relativitás-elmélet! Az egyes rabok teljes szisztémákat dolgoztak ki az adagok elosztására, méricskéltek, drótokkal, madzagokkal

trükköztek, négyzetrácsokat alkottak, hiszen ki-ki abban volt érdekelt, hogy minden egyes darab hajszálpontosan megegyezzek az összes többivel. A legszebb lehetett a nyilvános ceremónia, melynek keretében a kikísérletezett módszer élesben kipróbálásra került. Az osztó verejtékes homlokkal, koncentrálna metszette a kenyeret, a többi őt pedig lélegzet-visszafojtva leste ténykedését, őrködött az igazságosság felett, melyet leginkább maga az osztó tartott szem előtt!

Hogy mindez miként megvalósítható társadalmi méretekben, szoknyás-puskás örök és szögesdrótok nélkül? Tulajdonképpen hasonló elven működik a jelenlegi magyar társadalom, a látott modellhez képest apró eltérések adódnak csupán. Mondjuk némelyik hatfős társaságnak időnként nem jut kenyér, mert valaki kettőt csórt el a csoportjának járó egy helyett. Aztán aki kettőt csórt el egy helyett, megpróbálja az egyiket egyedül, titokban felfalni. Csapatának őt tagja ezen rajtakapja, de ő kivágja magát, közli, hogy sikerült másfél kenyérre szert tenni, így mindenkinek jut még egy fél darabka, cserébe a kussolásért. Arról, hogy egy teljes kenyér felét már felfalta, bölcsen hallgat. A kisemmizett hatos csoportnak gyanús lesz ez a nagy sertepertélés, de a jóllakottak odavágják nekik, hogy megérdemlik sorsukat, biztos valami disznóságot csináltak, azért nem jutott ennivaló, s ha sokat akadékoskodnak, még kaphatnak a pofájukra. Más csoportokban az osztók bűvésztrükköket tanulnak, melyek segítségével villámgyorsan kilopják az adagok belét, és az üres héjat adják társaiknak, majd miután ez kiderül, ők szörnyülködnek a legjobban, és rögtön megszerveznek egy skótelles és egyben norvégelless tüntetést. Megint másik csoportban az osztó közli, hogy egy hatalmas albatrosz közeleg az égen, ám amikor mindenki egyszerre felnéz, a kenyeret hóna alá csapva átveti magát a szögesdróton, és már árkon-bokron túl jár. Nem sokkal később egy trópusi szigeten látjuk, ahol a kenyérkereskedelmi tranzakción meggazdagodva szürcsölgeti koktéliját, és virágfüzérékbe öltözött, lenge lányok legyezgetik pálmalevéllal.

Vagyis, mondom, a magyarok feltalálták az ideális társadalmi berendezkedést, csak még időbe telik, amíg sikerül is alkalmazni a való életben. Ellenben ha eljön az a nap, a világ rettentően megdicséri majd a magyarokat, kitüntetéssel gombos tűz a zakójukra, és nyilvánosan megsimogatja a buksijukat.

BENZINFEJ

A magyar ember ismert egy idős, svájci asszonyt, aki egy másik magyar emberhez ment feleségül. A hölgy egy-egy drasztikusabb hír hallatán mindig csak legyintett:

– Ej, ti, magyarok, benzinefejű népség!

Annyi szent, hogy az átlagos magyar ember (főleg, ha férfi) az eredménytelennek és kilátástalannak látszó szöszmötölés helyett jobban szeret durr, az asztalra csapni, és gyors, heves nagy lendülettel taszítani egyet a dolgok állásán. Aztán ha nem úgy sül el az akció, ahogy elképzelte, jöhet a hagyományos magyar depresszió (esetleg egy asszony szoknyája mögé kucorodva), de ez már egy másik mese. Hogy is mondja Mikszáth? „A magyar ember szereti keresni az igazságot. De nem szereti megtalálni. És ha mégis megtalálja, mindjárt beleun...”

Mindenesetre a magyar embernek időnként az az érzése támad, hogy kitaratóan tervezett, gondosan előkészített projektekkel ezen a földön nem sokra lehet menni. Ugyan már, kit hoz lázba, kit hoz tűzbe az efféle teknősbékatempó vagy csigavirtus? A magyar tudósok évszázadokig zsörtölődtek, miért is nincsenek magyar tudományos fogalmak, miért folyton latinból meg németből kell kölcsönözni. Mígnem aztán a 19. század elején jött egy Kazinczy nevezetű figura, aki csak úgy szántotta a papírost, nagy tanulmányokat írt, és szétküldözte őket szerte az országba. Köbméterszámba körmölte a leveleket, sistergett a tolla, és így sikerült elérnie, hogy rövid időn belül mindenki új magyar szavakat gyártott, szótárt állított össze, és hajba kapott a szomszédjával, hogy az oxigénnek vagy az orvosi csipesznek melyikük adott szebb nevet. A magyarok azóta is jóérzésben az ő szavaikat használják.

Sokáig morogtak a magyarok azon is, miért nincs errefelé a tudománynak saját lakóhelye, amikor pedig minden műveltebb országban csarnokot állítanak a tudásnak. Mások azon bosszankodtak sokáig, miért csak csónakon lehet átkelni a Dunán az akkor még két külön városként létező Budapest egyik oldaláról a másikra. Aztán voltak sokan, akik jó magyar szokás szerint csak legyintettek – hiszen ha jó

volt ez így dédapáinknak, nagyapáinknak, apáinknak, mit kényeskedünk, miért ne lenne jó nekünk is? Erre jött egy párizsi mulatozástól megundorodott aranyifjú, Széchenyi, akit ma is a legnagyobb magyarnak nevezünk, körülnézett, összeráncolta bozontos szemöldökét, és az asztalra csapott, de úgy, hogy a Dunában valósággal ugrándozni kezdtek a hullámok, a halak pedig fejvesztve menekültek Románia irányába. A legnagyobb magyar mélyen a zsebébe nyúlt, és lelkesedéséhez mások is csatlakoztak. Fékevesztett közadakozás indult, hiszen amikor a benzinej berobban, nincs megállás! Egy angol építész megtervezte a Lánchidat, és ahol a híd átér a túloldalra, hipp-hopp, gomba módjára kinőtt a földből a Magyar Tudományos Akadémia épülete.

Ravaszabb uralkodóink pompásan ki tudták aknázni a magyarság robbanékony hevületét. A nagytestű, erőskezű Habsburg császárnő, Mária Terézia katonaságának fénylő csillaga volt Simonyi óbester, aki szerény származása mellett arról volt nevezetes, hogy érzésre dolgozott, és huszáraival mindig ott bukkant fel, ahonnan a hadtudomány akkori álláspontja szerint semmiképp sem érkezhettek volna. Váratlan manővereivel meglepte az ellenséget, és ezzel akár nagy létszámfölényben lévő hadtesteket is rendszeresen tönkrement.

Maga Mária Terézia pedig egy ízben úgy csikarta ki a húzódozó magyar nemesség támogatását és harci készségét, hogy gyászruhában, karján csecsemőjével megjelent az országgyűlésben mint az elhagyott, szomorú özvegy eleven szobra. Alakítását a tisztelt karok és rendek, mint ismeretes, Oscar-díjnál fontosabb elismeréssel honorálták. Kardjukat kirántva „vitám et sanguinem”, vagyis életüket és vérüket felajánlva biztosították támogatásukról a hollywoodi királynét. Magyarországon a katonák alighanem megfojtották volna Kutuzov orosz tábornokot, aki, mint tudjuk, úgy verte meg Napóleont, hogy kiéheztette, megfagylalta a nagy orosz télben, felgyújtott az útjában minden várost, és csak akkor csapott le rá haderejével, amikor végképp elgyötörte. A magyarok között nyilván akadt volna, aki elkiáltja magát: „Félre az árulóval, hurrá, üsd-vágd, nem apád!”, és taktikát-stratégiát figyelmen kívül hagyva rögtön, de azonnal francia vért akar inni.

Történelmünk során is így ment, mindig valaki az asztalra csapott, és kiborította a bilit, ezzel aztán belelkesítve józan meggondolásokra fittyet hányó honfitársait.

Nem tetszik az osztrák uralom? No jó, 1703-ban Rákóczi fejedelem nekivág, és nyolc évig viaskodik a túlerővel a magyarok viharos lelkesedésétől övezve, majd miután a Nyugattól várt segítség sehogy sem érkezik, végül leteszi a fegyvert, és törökországi száműzetésben végzi életét.

Nem tetszik a Habsburg Monarchia? 1848-ban Kossuth nekivág, és egy évig dulakszik az orosz cári hadsereggel megtámogatott osztrák hadvezetés ellen, a magyarok viharos lelkesedésétől övezve, majd miután a Nyugattól várt segítség sehogy sem érkezik, végül leteszi a fegyvert, és amerikai, majd olaszországi száműzetésben végzi életét.

Nem tetszik a szovjet uralom? 1956-ban Nagy Imre nekivág, és tíz napig verekszik a magyarok viharos lelkesedésétől övezve, majd miután a Nyugattól várt segítség sehogy sem érkezik, végül leteszi a fegyvert, elhurcolják és kivégzik.

Ezeknek a magyaroknak senki se szólt, hogy a lapok le vannak osztva, a nagyhatalmak éppen körmöt vágnak, Madame Pompadourral enyelegnek, pókereznek, szundikálnak kiadós ebédjük után? Hogy míg a magyar a törökkel huzakodik, Bécsben divatos lesz a török kávé meg Mozart török indulója? Hogy míg az oroszok satujában nyög, Nyugat-Európában sok-sok csillogó szemű fiatal látja a földi Paradicsom eljövételét az angyali kommunizmusban?

Ezeknek a magyaroknak senki se szólt, hogy az erősekkel ne kezdjenek ki? Hiszen kutyaugatás nem hallatszik az égbe, ahogyan egy magyar mondás tartja... És minek köhög a bolha, ha nincsen tüdeje? Ez is egy magyar mondás.

ÖNGYILKOSOK KLUBJA

Ha valaki az utcán, a bérházak belső udvarán, a játszótereken belehallgat, miről társalognak a magyarok, meg kell állapítania, hogy ezek az emberek javíthatatlan pesszimisták. Vagy csak az élet jóvátehetetlenül reménytelen. Drágul a kenyér, a tej, a benzin, a kormány semmihez sem ért, a tömegközlekedés túlsúfolt, autót tartani egy vagyon, mindenütt csak bürokrácia meg korrupció, az uniós előírások ellehetetlenítik a létezést, a baloldal demagóg, a jobboldal uszít, az egészségügyben botrányos a helyzet, egy jó temetést szinte aranyárban mérnek, itt már meghalni sem érdemes. A rengeteg közбай tetejébe mindenkinek van egy visszafizethetetlen kölcsöne, egy szörnyeteg anyósa, egy rákbeteg anyukája, egy agresszív főnöke, míg csak végleg ki nem rúgják a munkahelyéről. Mindenki válik éppen vagy elhagyta a szerelme, mindenkinek összetörték az autóját, kirabolták a lakását, másnak meghalt a gyereke fiatalon, vagy nem is születhetett neki. Egy szó mint száz, magyar földön abszurdum az élet, nem csoda, hogy a magyarok annak rendje-módja szerint élen is járnak az öngyilkossági statisztikákban, karöltve a finnekkel, akik nyelvrokonaik.

Persze ha jobban megnézzük, mit tanulnak történelemórán, és mit ünnepelnek a magyarok, lehet, hogy a pesszimizmus nemcsak a génekbe kódoltatott errefelé, hanem elsajátításának is komoly kultúrája van. Egy optimista magyar, aki kellő alkoholmennyiség után nem borul az asztalra, sírva az élet és a történelem igazságtalanságain, talán nem is lenne valódi magyar. A dicsőséges események közül egyedül az államalapítás dátuma nemzeti ünnep. Ezenfelül évről évre felidézik két elbukott forradalmukat (1848, az osztrákok ellen, 1956, a szovjetek ellen). Külön gyásznapi tizenhárom forradalmár tábornokuk kivégzése, és minthogy az osztrák tiszték állítólag minden akasztás után egy korsó sörrel koccintottak (jó huzatjuk lehetett!), a kellően öntudatos magyar mind a mai napig nem koccint sörrel, csak borral. Az iskolában rengeteg olyan hősről tanulnak, akik bukott ügyek és elveszített csaták közepette hősies példáját adták a reménytelen helytállásnak. Van, aki a bástyára török lobogót kitűző ellenséges katonát magával rántja a mélybe (Dugovics Titusz), van olyan várkapitány, aki kincsét elégetve,

lovait leölve serege élén kiment a túlerőben lévő oszmán sereg közepébe, és ott leli halálát (Zrínyi Miklós, Szondi György), van, aki hazatérésben nem is bizakodva, keserű száműzetésben senyvedi végig életét (Thököly, Rákóczi, Mikes, Kossuth). A magyar hősök menetrendszerűen öntözik vérükkel hazájuk földjét, elvesztik csatáikat, seregük megsemmisül, és persze világháború esetén a vesztes oldal szövetségesei. A magyarok évszázadokon keresztül hozzászoktak, hogy szépen haljanak meg hazájukért, így sokszor nem jut eszükbe az az egyszerű ötlet, hogy élni is lehetne érte.

A 19-20. század fordulóján az elszegényedett, ezért hivatalt vállaló magyar nemesség körében szinte divattá vált, hogy régi dicsőségük jegyében nagy lábon éltek, ehhez közpénzt sikkasztottak, s miután többé nem tudták leplezni üzelveiket, szájba vették a puskacsövet, és búcsút mondtak életüknek. Hasonlóan működött a dolog, mint Japánban a becsületüket vesztett, legatyásodott szamurájoknál a harakiri. A magyar ember néha eltűnődik, vajon az életüket feláldozó múltbeli nagyok kultusza nem fokozza-e az amúgy is búskomorságra hajló nép ellenállhatatlan vonzódását egyfajta rituális öngyilkosságra. Igaz, manapság a sikkasztók inkább letagadják tettüket, és fogadnak egy jó ügyvédet, a pénzből pedig szigeteket vesznek maguknak valami pompás vidéken. A jó magyar kapitalizmusban amúgy is mind kevesebb az olyan ügy, melynek oltárán a magyar vér biztonsággal kiontható, így a sír felé vezető járda inkább stresszel, kávéval, cigarettával, alkohollal és koleszterinnel van kikövezve...

JÓPIPÁK

Ha a magyar emberben felbuzog a tettvágy, és hirtelen úgy, de úgy kedve támad istenigazából tenni valamit, általában akad a környezetében egy másik magyar, aki lehűti őt, mondván: „nem hajt a tatár”. Szóval amíg idegen hódoltság, közvetlen életveszély nem fenyeget, a magyarnak jobb, ha veszteg marad! Beleborzongunk, ha eszünkbe jut, hogy több mint hétszáz éve jár ez a mondás szájról szájra, pontosan a tatárok ama roppant barátságos látogatása óta, amikor is az 1200-as évek közepén alaposan letarolták az országot. Hány és hány történelmi kataklizmát élt át azóta az ország? Járt itt török, osztrák, orosz bőven, ám a mondás túlélte őket, és nem alakult át emígyen: „nem hajt az osztrák, a török vagy az orosz”. Senki nem érezte úgy, hogy frissíteni kellene a mondatot, aktualizálva közelíteni korunkhoz. Vajon ez azt jelentené, hogy a magyar ember kényelmes távolba tolja mindama veszedelmeket, amelyek tette kényszeríthetnék? Hiszen vajmi csekély az esélye, hogy az azóta meglehetősen lecsendesedett, passzív mongol hordákat még egyszer erre hajtáná a történelem forgószele.

A magyarok írói évszázadokig ostromozták fáradhatatlanul ezt az elkényelmesedési hajlamot. Leírták, hogy a tizenkilencedik századi magyar köznemesség legfőbb mulatsága a pipatórium volt. Ki-ki tajtékból, vagyis tengeri üledékkőből faragott pipafejeket rendelt magának, és azokat szívogatta napszámra, hétszámra, hónapszámra, különböző hosszúságú szárazra erősítve. Mármost tudni kell, hogy a tajtékpipa roppant érzékeny jószág, nem lehet vele csak úgy ukmukfukk szaladgálni, számon kérni az ispánt, ellenőrizgetni, halad-e a mezőn a munka, mindenféle fondorlatos reformokon törni a fejünket. Nem, a tajtékpipa törődést, odaadást igényel, pontosan úgy, mint egy asszony, azzal a különbséggel, hogy soha nem beszél vissza. A tajtékpipázás hosszútávfutás. Nemcsak pöfékelni kell, hanem kényesen ügyelni arra is, hogy egyenletes hőmérsékleten tartsuk, úgyhogy bármiféle gondolkodtató irodalmat vagy szakirodalmat olvasni tilos és veszélyes. Megeshet, hogy a könyvekben rejlő lázító eszmék úgy felzaklatnak, hogy a kelleténél forróbbra szíjuk a derék alkalmatosságot, és akkor fuccs az érett, szép színének. Az is előfordulhat, hogy a töprengéshez nem szokott agy beletörik a tudományba, és vagy a pipa, vagy aki szívja, szépen elalszik. A pipa árnyalatának ez sem tesz jót. Legfennebb a kalendáriumban böngészgethet el mellette az ember, hümmögve, hogy nofene, kútba esett szolgálólányok kísértenek

éjfél tájban, Mátyás napján csukát kell halászni, pogácsába rejtett fiúnevekkel pedig legényt lehet fogni házasság céljából. A kor bulvárija készségesen szállította a felszínes ingereket. Az ilyesmi jó hatással van a pipázásra, és az ember olyan szép, egyenletes borostyánszínűre szipákolhatta a sima tajtékkövet, hogy az összes szomszédos uraság a csodájára járt. Aztán az efféle ide-oda kocsikázással is csak eltelt-múlt az idő, addig se hajtott a tatár.

Ady Endre, a dühös magyar költő ezért beszélt a „magyar ugarról”, ahol „dudva, muhar” tenyész, és a gaz „altat, lehúz, befed”... Ezt a passzivitást a magyarok nemcsak elszenvedik, hanem ipari mennyiségben elő is állítják. A diákokba korán beleneveljük, hogy tessék figyelni, fegyelmezetten ülni, és koncentrálni a „helyes megoldásra”. Merthogy abból csak egy van, és minden egyéb irányú kreatívkodás, önfejlődés rontja az adott tanuló megítélését... Az így edzett fiatalok aztán elalszanak az iskolapadban, megbújnak egymás árnyékában, és kimozdíthatatlanok jól elsajátított, kényelmes dekkolásukból.

A magyar embernek volt egy magántanítványa, egy gimnazista fiú, akit az ékes francia nyelvre okított. Az amúgy normális, jó fej srácot alig lehetett szóra bírni „társalgási gyakorlat” felkiáltással. A magyar ember világosan a kölkök értésére adta, hogy teljesen mindegy, mit beszél, számoljon be akár igaz, akár légből kapott eseményekről, a lényeg, hogy beszéljen, a jóisten szerelmére. Na, rajta! Mit csinált például az elmúlt hétvégén? A fiú zavaros tekintetében tengermély bánattal nézett a tanárra, és azt kérdezte, magyarul, ezáltal sem fejlesztve mérsékelt franciatudását: „Hogy mondják azt franciául, hogy punnyadni?”. „J'ai punnyadé”, improvizált nevetve a magyar ember, és ennek az igének valószínűleg tényleg nincs más nyelven pontos megfelelője. Mi több, magyarra is lefordíthatatlan, legfeljebb a „tétlenkedés”, „unatkozás”, „fásultság”, „gubbasztás”, „langyos lébecolás” együtteséből tologathatjuk össze jól-rosszul a rendkívül kifejező szó gazdag jelentésmezőit.

A szent „holnap”, a portugál „magnana” fogalma áll talán a legközelebb hozzá. (Az igazán nagyszabású elhatározások mindig holnaptól válnak valóra.) Merthogy ugye, amely munka nem ér rá, az is ráér. Ez biztos kiderül, amikor nem csináljuk meg, és mégsem dől össze a világ. Ami pedig elromlott, azt úgyis ráérünk megreperálni majd

egyszer, mert hiszen holnap, illetve egy év múlva, illetve tíz év múlva sem lesz sokkal hasznavehetetlenebb annál, amilyen most. Illetve ha tovább romlik, akkor csak annyi történik, hogy a nagyon távoli, nagyon bizonytalan jövőben kicsit több fáradságot kell szánni rá. Ám ez a soha valósággá nem érlelődő pluszvesződés bőven megtérül, ha arra gondolunk, hány és hány nap szisztematikus semmittevését nyertük el általa. Pazar befektetés! A legnagyobb magyar költő, Petőfi hőse, a mintaszerű nemes, Pató Pál úr, aki korántsem szívja mellre az életet. A mente lyukas (pókhálónak használható), asszony nincs a háznál, a mező gazos, a cselédek lopják a napot, a háztetőn benéz a nap és becsorog az eső, ám a refrénben az öreg váltig rálegyint minderre: „ej, ráérünk arra még”.

Az egyik legnépszerűbb magyar harci nóta az 1848-as forradalom szellemét és vezérét idézi. Lássuk csak a szöveget! Nem árt az ismételtség, jöllehet, aki magyar, fejből fújja: „Kossuth Lajos azt üzente, elfogyott a regimentje”. Ez eddig rendben, hiszen mint minden tisztességes toborzó dalban, itt is teljesíteni kell a kötelező feladatot. Na de ha folytatjuk: „ha még egyszer azt üzeni, mindnyájunknak el kell menni”. Hú, ez olyan magyaros! A hadsereg oda, a szabadság kivívásához új katonák kellenének, erre a derék magyarok rendelnek még egy kört a kocsmában, mondván, kivárjuk, üzen-e még egyszer, vagy csak viccelt. Tényleg olyan sürgős-e neki a baka, vagy csak kéreti magát. Nem csak amolyan úri ravaszkodás ez? Igaz, ha a második üzenetet is kivárjuk, addigra már talán elveszett a csata... Hát, istenem, minek rohantunk volna a vereségbe nyakra-főre?

Nem jobban ülünk itt? Legalább van, ki megsirassa, hogy oda a szabadság, elveszett a haza.

Mint mindenre, természetesen erre az esetre is találhatunk egy kézenfekvő, magyaros népi bölcsességet: „Majdcsak lesz valahogy, úgy még sose volt, hogy valahogy ne lett volna”.

A BIZALOM KÖREI

Egy 1956-ban Franciaországba kivándorolt magyar írja visszaemlékezéseiben, hogy új hazájában ámulattal tapasztalta: vidéken senki nem zárja a kaput. Néhány évtizeddel később ugyanoda visszakerülve már csupa beláncolt vasrácsra és beélesített riasztórendszerre lelt. A magyar ember nem messze lakik a fővárostól, és ez a nagybacska falu jól tükrözi, hogy a legnagyobb bizalom és annak legteljesebb megromlása békésen elvan egymás mellett. Egy ízben hazatérve meglepetéssel tapasztalta, hogy a vécében pár napja szivárgó cső megjavult, sőt vadonatúj könyökkel egészült ki. Emlékezett rá, hogy szólt emiatt a szerelőnek, de nem tudott róla, hogy az itt járt volna. Mikor kérdezte a gyerekeket, egyikük mondta, hogy igen, a szerelő valóban erre járt, csavarhúzóval benyúlt, kioldotta a biztonsági láncot, beköszönt nekik, megszerelte a csövet, majd elment. Majd úgyis kifizetitek, kicsi ez a falu, találkozunk, mondta. Egy ismerős hasonló agglomerációs közegben éldegélve szerdánként egy fadobozkát tesz ki a teraszára s benne némi pénzt. Mire hazaér, friss házi tejföl, tej, túró, vaj van a dobozkában – az arra járó tejesember keze nyoma. Kőszegen a mai napig divat, hogy ki-ki a kapu elé pakolja terményeit, a szilvát, körtét, paradicsomot, ribizlit, és becsületekasszába kell csúsztatni az ellenértéket. A kamaszos idétlenség persze kihívásnak tekinti az ilyesmit, a magyar ember gimnáziumi osztálytársai, közülük is a gazdagabbak, egy iskolai kirándulás alkalmával azzal szórakoztak, hogy kifosztották a dobozkákat, és szétdobálták, összetaposták a terményeket. A magyar ember képéről majd leégett a bőr, de nem akart cikis helyzetbe kerülni, úgyhogy nem vette fel a harcot az osztály legmenőbbjeivel, inkább lakatot tett a szájára.

A bizalom helyi körei nemcsak a városokban zavarodtak össze, ahol az élettempó felgyorsult, a lakosság szerkezete pedig követhetetlenül átalakult. A magyar ember felesége szép málnát vett a vidéki piacon egy apró nénikétől, aki láthatólag saját kertjében szüretelte azt. Kicsit örült az asszony lelke, mert így egészséges gyümölcshöz jut a család, és legalább segítünk is közben valakin, aki arra rászorul. A málnának azonban csak a legfelső rétege volt szép piros, alatta csupa penész és

rothadás. Öngyilkos taktika volt ez, hiszen a nénike azóta is ott áll a piacon, újra meg újra szemébe kell néznie azoknak, akiket átvert, és akik többet nem vesznek tőle semmit. Megérte az a kis összeg?

A helyi bolt hentese pedig valódi házikolbászt árult pult alól, melyhez saját kezűleg vágta le a malackát és aprította a színhúst. „Vegyék, vigyék”, kínálgatta nagy garra. A pénztárnál meg volt beszélve, hogy ezeket a csomagokat külön a hentesnek fizetjük, feketén, szóval afféle maszekolás kerekedett a dologból. Ám amikor a magyar ember otthon megsütötte azt a bizalmi kolbászt, olyan kőnehéz lett a gyomrában, mintha ólmot evett volna. Rögtön ráismert a szójára, melynek ügyes adagolása két disznót csinál az egyből, az pedig, hogy a vevők kiábrándulnak, kutyafulét se érdekli. Így mérgeződik a helyi bizalom kútja. Régebben jobban egymásra voltak utalva az emberek, igaz, akkor se működhetett a világ hibátlanul, hiszen a népmesék is tele vannak furfangos figurákkal, akik furton furt túl akarnak járni a mások eszén.

*

A magyar ember külföldön járva ámulva látja, hogy néhol ezek a belső szolgalmi utak érintetlenül fennmaradtak, és vágyakozás fogja el, hogy egyik-másik jelenséget importálja hazájába. Finnországban például, egy folyócska két partján egy-egy csónak várta az átkelni kívánókat. A magyar embernek elmagyarázták, hogy ha valaki átkel a vízen, nem csak egyszer kell megtennie az utat, hiszen először átevez a túloldalra, majd visszavontatja a másik csónakot, végül pedig harmadszor is átkel, és csak ekkor folytathatja útját.

– És mi van – vetette közbe a magyar ember otthoni beidegződéseire hagyatkozva –, hogyha valaki nem viszi át a másik csónakot?

– Az lehetetlen – fejtegették türelmesen a finnek –, hiszen akkor az utána jövő nem tudna átkelni a folyón.

– Igen – erősködött a magyar ember –, de mi van, ha az illető nagyon siet, és nem törődik senkivel?

– Muszáj törődnie – így a finnek, akik úgy érezték, magyar barátjuk nem érti a dolog logikáját –, máskülönben a többiek hogy jutnának át a folyón?

A magyar ember által fájdalmasan jól ismert önzésnek ez a foka egzotikusan érthetetlennek hatott abban a környezetben.

*

A magyar ember akkor is ledöbbsent, amikor internetes egyeztetés után megérkezett a világvégi, eldugott kis angol panzióba, ahol feleségével pár napot szándékozott eltölteni. A kertben és az épületben egy teremtetett lelket sem lehetett látni, a szálló pultján ellenben levél várta az érkezőket:

„Isten hozta önöket fogadónkban. Az előzetes egyeztetésnek megfelelően itt találják a szobakulcsot és a számlát. Étkezéshez használhatják a konyhát, élelmiszertároláshoz a hűtőszekrényt. A megbeszélte összeget helyezték majd ugyanebbe a borítékba. Kellemes időtöltést kívánunk!”

LÉLEK ÉS ÉLET

Ami a magyar ember metafizikához való viszonyát illeti, az a mindennapok szintjén talán leginkább az elképesztően változatos káromkodások arzenáljában jut kifejezésre. Hitetlenkedő külföldieknek hosszasan kell fordítgatni és magyarázni, hogy valóban mindennapi használatnak örvendenek azok a verbális pornófilm-jelenetek, melyekben bármely, káromkodásban közepesen képzett magyar szakmunkás habozás nélkül és bámulatos fantáziával szerepelteti a Jóistent vagy Szűz Máriát. Egy magyar szerzetes, Jelenits atya számolt be róla, hogy ő hosszú évtizedek óta tanít szakmunkástanulókat, és mikor az egyház hét szentségéről magyarázott, egyik srác tekintetében felcsillant a megértés szikrája, mert hát hiszen az apja is éppen a „szentségeket” emlegetve szitkozódik nap mint nap. A paptanár tanulságképpen azt vonja le, hogy amíg Magyarországon a káromkodásoknak van szakrális vonatkozása, addig bizonyos értelemben keresztény államról beszélhetünk. A jelenségnek történelmi előzményei is vannak, mert egy hajdani német krónikás feljegyezte, hogy az ellenfélre rontó törökök „Allah, Allah!”, míg a magyarok „Nubozmek” kiáltással idézték saját istenüket...

A magyar ember egy ízben belga barátját kalauzolta végig Budapest utcáin, megmutatva a városnak számára kedves és fontos arcát. Amikor a 19. század közepén épült, csupa márvány Szent István-bazilikához értek, mely rendkívül látogatott turisztikai célpont, a biztonsági őr éppen kinyitni készült a bejáratot elrekesztő rácsos nagykaput, és káromkodott közben, mint a záporosó. A templomba lépve éppen egy litánia kellős közepén találták a papot és a hívek seregét – annál a szakasznál tartottak, amely a káromkodások miatt hangzik el, engesztelésül. Vagyis rögtön, házon belül megtermelték a metafizikai orvosságot...

Aki részt vesz augusztus 20-án, az ezeréves magyar államiság évfordulóján, az ugyanezen bazilika előtti téren zajló Szent Jobb körmeneten, talán időutazáson vagy filmforgatáson érzi magát. A magyar ember számára viszonylag megszokott, hogy a katolikus egyház, a rendszerváltás után visszakapva számos ingatlanát vagy

földterületét, az elmulasztott időt mintegy bepótolva, szívesen ünnepel és erősíti hívei összetartozását nagy és színpompás rendezvényekkel. A magyar ember francia barátai méltatlankodnak olykor, belelátva kicsit a magyar egyházi életbe, hogy hol van itt a „szegények egyháza”, muszáj-e diplomáciai hangulatú fogadásokon, Dunán lecsorgó luxus-sétahajókon végződnie egy-egy nagy nemzetközi egyházi konferenciának?

Az érem másik oldala, hogy a papság az országgal tartott a török elleni harcok során. Több olyan legendás szerzetes emlékezete maradt fenn, akik a harcoló sereg vérzivatarra közepette maguk is kockára tették az életüket, buzdították a küzdőket, forgatták a kardot. Később, a katolikus többség mellett megerősödő protestáns egyházak több szabadságharc bölcsőjévé váltak, és mind az 1711-es, mind az 1848-as forradalomban számos református lelkész és katolikus pap vitézkedett a csatatereken. A szovjet hadsereg bejövetelekor Apor Vilmos püspököt egy laza géppisztolysorozattal azért lötték keresztül, mert az erőszakoskodó oroszok elől testével védelmezte a pincébe bújt asszonyokat. Később Mindszenty bíboros-érseket a már felállt kommunista kormány ugyancsak radikalizmusa miatt távolította el hivatalából. „Vörös szemmel” nyilván botrányosnak tűnt például, hogy az egyik legnagyobb büszkeségükként emlegetett, kommunista érzelmű budapesti gyárüzemben, Csepelen az érsek úr hetvenezer érdeklődő munkás előtt tartott nagyszerű beszédet. Az 1950-es években a totális államhatalom tucátjával dugta börtönbe a kellemetlenkedő papokat, főként, akik az ifjúságot szervezték. Ennek ellenére mindvégig léteztek igazi, félillegálisan fennmaradt egyházi ifjúsági szervezetek. Hivatalosan indiántábornak álcázták őket titkos vezetőik, a lehallgatott telefonok miatt rejtjeles nyelven szervezték kirándulásaikat és összejöveteleiket, a névsorokat pedig sosem írták le, néhány jó emlékezetű pap vagy civil emlékezetébe voltak csak feljegyezve. Kalandregénybe illő évek voltak ezek.

Akadtak természetesen „bajuszos papok”, ahogy a népnyelv a hatalom által csuhába bújtatott államrendőröket nevezte, és voltak „békepapok”, akiket így vagy úgy megszaroltak, esetleg a ranglétrán való emelkedésért cserébe szolgálták a vörös hatalmat... A magyar ember maga is látott motyogó papokat, fásult papokat, cinikus papokat, gonoszkodó papokat, no meg lelkeseket, rátermetteket, vagányokat is.

Magyarország egyik legnépszerűbb közszereplője egy Romániában (Erdélyben) élő magyar szerzetes, Bőjte Csaba, aki elképesztő életkedvével, humorával, talpraesettségével és főként tetteivel nyűgözi le az embereket, vallási hovatartozástól és pártállástól függetlenül, pedig ez nem kis dolog ma erre felé. Bőjte atya magukra hagyott vagy árva gyerekek sokaságát gyűjti össze a legnagyobb nyomorba zuhant területekről, otthonokat épít nekik, eleinte a semmiből, majd a hozzá áramló elképesztő mennyiségű adományból, és persze ragadós életpéldájával rengeteg önkéntest vonz magához, akik nevelőszülőként, kisegítőként építik ezt az elképesztő, minden gravitációs törvényt meghazudtoló „birodalmat”.

Óriási sikert aratott és több mint egymillió nézőt vonzott egy internetes videómegosztón „a gördeszkás atya”, aki fekete reverendájában az utca egyszerű kölkeinek tart bemutatót a guruló sportszer használatáról. Pécs utcáin pedig gyakorta látni egy reverendája felett foszforeszkáló láthatósági mellényt viselő papot, aki freestyle focitrükkökkel szórakoztatja az arra járókat, amúgy meg autóstoppal közlekedik, és prédikációiban így szerzett színes tapasztalatait is megosztja a hívekkel. A magyar ember egyik egyháztörténész pap ismerőse az autók bolondja volt, és egy jelenleg autószerelőként dolgozó volt ministránsa segített neki megélni ezt a szenvedélyét. Ausztriából vagy Németországból hozott karambolozott terepjárókat vagy cabriókat, kipofozta őket, és bagóért adta el az atyának. Úgyhogy a ministránsok és a teológiai professzor időnként a nyitott tetejű verda fedélzetén, dübörgő zenével furikáztak a belvárosi utcákon. Bármilyen közhelyes, a reverenda nem távvezérelt bábokat rejt, hanem eleven, sokféle figurákat, és ez szerencsére nem csak pedofilbotrányok és hivatali visszaélések kapcsán derül ki.

MAGYAR COWBOY

A vadnyugati cowboy kérlelhetetlen igazságérzete, tökéletes fegyverforgatási készsége, állandó rivalizálása, férfias magányossága és társadalmon kívülisége alighanem az emberiség örök sóvárgásából eredeztethető, miszerint a megmászhatatlan társadalmi ranglétrát valakinek igenis borítania kell hébe-hóba. Így diadalmaskodik a magyar népmesékben a szegény ember legkisebb fia, akinek otthon semminemű örökség nem jutott a hagyományos elosztás szerint. Ez a siheder legényke mégis meghódítja a világot, kiáll minden próbát, legyűri a gonosz sárkányt, jó tett helyébe jó tettet vár, majd feleségül veszi az öreg király minden kétséget kizáróan legszebb lányát, és ezzel nem létező öröksége helyébe elnyeri a fele királyságot is. Miért éppen a magyaroknak ne lenne furfangos vagy éles kardú népi hőse, afféle helyi Robin Hood, Tell Vilmos vagy Till Eulenspiegel?

Harangjáték-figuraként sorakozik itt a Petőfi mesejátékából ismerős János vitéz, aki francia földön dicsőséggel harcolva Tündérországot is meghódítja. Nagyszájú hencegésével magát világhódítóvá álmodja Münchhausen báró magyar rokona, Hány János. Népmesei szorzás műveletét végzi el Lúdas Matyi, a libapásztor (eléggé lenézett, kölköknek kiosztott mesterség volt ez egykoron), amikor a földesúrtól kapott egyszeri vesszőzést háromszoros veréssel honorálja, kifogva a rettegésében egyre jobban becsavarodó uraságon. Az osztrák hódítók, „kutya labancok” kedvét szegi el módszeresen a Tenkes kapitánya, ez a titokban rejtőzködő, s mindig idejében lecsapó népfelkelő, aki képes a valóságban elvesztett függetlenségi háborút egyéni akciók sorozatán át szinte győzelemmé kozmetikázni. A létező szocializmus is szükségét érezte egy ilyen örökké győztes, saját, plebejus herosznak, ezért megalkotta és filmre vitte a behízelt szélhámosból meggyőződéses kommunistává fejlődő Bors Máté figuráját. A magyaros cowboyromantika az 1989-es rendszerváltás után aztán kissé megkopott, még ha akadt is egy-két bátoralan kísérlet a feltámasztására.

Minden idők legnevezetesebb betyárja, a hungarocowboy iskolapéldája Rózsa Sándor volt, aki kemény legény létére a legenda

szerint természetesen a gazdagot sarcolta és a szegényt védelmezte, bár az országútról élve időnként nyilván nem lehetett finnyás, hiszen felkopott volna az álla. Renoméját csak fokozza, hogy az 1848-as forradalomban szabadcsapatot alakít, és útonállóból hazafivá lép elő. Egy Magyarországon letelepedett, idősebb francia hölgy nappalijának falán ott virított a konok tekintetű rablóvezérről készült régi fotográfia, és a gazdasszony állította, hogy napjában akárhányszor suhan el előtte, ez az átható, barbár férfitekintet mindig megborzongatja.

Ha van a magyar cowboyban valami igazán sajátosságosan magyar, az tán a dacos virtus tájjellegű változata lehet, melyet egy Rózsa Sándor-anekdota is primán példáz. A neves betyár élete utolsó szakaszát az Osztrák-Magyar Monarchia hatásainak vendégszeretetét élvezve egy különösen jól erősített várbörtönben töltötte harminc rendbeli emberölés vádjával. A legenda szerint egy ízben megjegyezte, hogy ha megszomjazna egy pohár borra, innen is akkor szökne meg, amikor csak akar. Minthogy erre közderülség volt a válasz, az élő legenda sebzett hiúsággal csak annyit vetett oda, majd meglátják. Nem sokkal később mégis ágynak esett, és az orvosi kezelés ellenére állapota rohamosan romlott, alig evett, szinte háltni járt belé a lélek. Papot hívtak hozzá, hogy meggyónjon, megáldozzon. A pap nemsokára távozott a betegről, mégis, kis idő múlva a klasszikus komédiabeli forgatókönyv szerint megkötözve, Rózsa Sándor ágyában találtak rá. A papi ruhában meglógott betyár után sem kellett hosszasan kajtatni, ott ült jámbor képpel a legközelebbi falu kocsmájában, előtte egy kancsó bor, mert, mint egykedvűen mondta, rettentően megszomjazott.

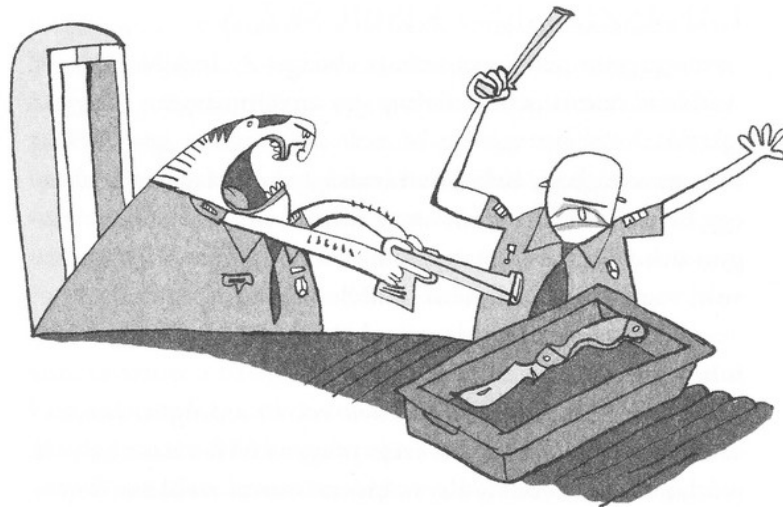
A hétköznapi cowboy remek példája a magyar ember egyik ismerőse, aki nagyevő, temperamentumos fickó létére komoly összegben fogadott a kocsmában, meg tud-e enni száz túrós gombócot. Hatalmas ováció közepette kebelezte be az újabb és újabb adag édességet, ám amikor a hangulat a tetőfokára hágott, és már csupán egyetlen gombóc árválkodott a tányéron, emberünk lenyelte a falatot, szalvétájával megtörölte a száját, és odabökte, ezt az egyet már nem kéri. Mikor faggatták, ugyan miért nem, azt felelte: mert már nem éhes.

KANÁSZLEGÉNY KISBICSKÁJA

Németországban, kellemes társasági vacsorázgatás közben egy helybeli férfiú mosolyogva fordult oda a jelenlévő magyar úrhoz, aki amúgy egy komoly cég ügyvezető igazgatója volt, vagyis még csak nem is afféle „egyszerű ember”:

– Aztán igaz-e, amit mesélnek, hogy minden magyar férfi hord magánál bicskát?

Nyilván félig-meddig viccnek szánta a dolgot, ám kissé elsápadt, amikor a nevezett magyar férfi válasz helyett szótlanul a zsebébe nyúlt, és kicsattintotta zsebkése fényes pengéjét. Nyilván a történelem feneketlen szakadéka nyílt meg lába előtt, és beleborzongott a háta, miféle ősi, barbár népek alig szelődült fiaival ül egy asztalnál.

Pedig ez az általános bicskaviselési kötelezettség sokkal inkább a második világháború előtti cserkészszemlélet maradáka, éppen ezért a fiatalabb nemzedékeknél már egyre kevésbé jellemző. A magyar ember bicskája a köznapi boldogulás záloga volta, egyfajta túlélőkészlet, melynek révén szembeszállhat a világ viszontagságaival. Alkalmas csavarbehajtásra, villanyszerelésre, tábortűzhöz való nyárs vágására és faragására, madzagvágásra, almahámozásra, kenyérmetélésre, és csak a legvégső esetben verekedésre, önvédelemre. Létezik olyan

erdélyi magyar irodalmi folyóirat, amely nemcsak euróban, lejben vagy forintban, de bicskában vagy pálinkában is fizet honoráriumot.

Történelmi perspektívában szemlélve persze a bicska nyilván a tör vagy a rövid kard funkcióját is betöltötte. Erdélyben, Románia magyarulakta vidékein, különösen világtól elzártabb településeken most is könnyen röppen a penge, nem véletlenül mondta egy humorista, hogy aligha van jó válasz erre a kocsmai kérdésre:

– Mit nézel?

Illetve talán mégis akad egyetlenegy, melyet ő maga kísérletezett ki:

– Mit iszol?

A magyar ember még a tragikus szeptember 11-ét megelőző, kevésbé szigorú reptéri viszonyok idején járt Svájcban, és amikor átvilágításhoz kirakta zsebéből tollait, papírját, zsebkendőit, egy apósától kapott, agancsnyelű öreg bicska is a tálcára került. A túsarkú cipős, élére vasalt, hibátlanra sminkelt kis hölgy páni rémülettel fogta meg a roppant veszélyes tárgyat, és két ujja közt tartva, akár egy kézigránátot, vitte oda közvetlen főnökének. A pasas elgondolkodva nyitotta ki a pengét, ránézett a magyar emberre, és a két férfit tekintet találkozásába egészen komoly üzenet sűrűsödött. A magyar ember szavak nélkül is pontosan értette, hogy legjobb szakmai meggyőződése ellenére a svájci pontosan tudja, mit jelent a kés egy férfiember számára, és mekkora képtelenség lenne valakitől, aki a bicska hazájába, Svájcba igyekszik, éppen a zsebkését elvenni. Úgyhogy a vágószerszám nem került elkobzásra, de a magyar ember ezt intő jelnek vette, és azóta nem visz magával bicskát útjaira.

*

Egy nagyszerű magyar író, Tömörkény István kitűnően bemutatja, a bicska, ez a szegény ember fegyvere milyen alkalmas lehet némi társadalomkritika kifejezésére is. A 20. század eleje táján a vonatkupéban egymással szemben ülve utazik egy jól táplált református lelkész és egy csupacsont szegény ember. A lelkészné komoly kosárra való ennivalót készített be urának, a szegénynek nincs mit ennie, úgyhogy csak a nyálát nyeli, mikor a szemben ülő pakkjából előkerülnek a nagy karéj kenyerek és vaskos rántott húsok. Igen ám, de a lelkész otthon felejtette a zsebkését, márpedig az ebédjét kulturáltan

elfogyasztani anélkül lehetetlen. Kérésére a szegény kihúzza csizmaszárából a bicskáját, megtörli nadrágjába a pengét, és átadja Isten jámbor szolgájának, aki a bicska segítségével jóízűen befalatozik, eszébe sem jut körbekínálni elemózsiáját. Amikor aztán visszaszolgáltatja a jó szolgálatot tett szerszámot, nem állja meg, hogy meg ne jegyezze, ej, milyen éles egy bicska ez!

– Meghiszem azt, szegény Bodri a megmondhatója – hangzik a rejtélyes válasz.

– Miért, hát miféle kés volt az?

– Az kérem, herillőbicska – böki oda nemes bosszúképpen az elsápadó egyházfinak a sovány ember.

*

Hogy a magyar ember bicskája nem a barbár ősök világuralmi eszköze többé, azt ugyanennek az írónak egy másik története bizonyítja. Egy remek bicskakészítőnek olyan híre megy Szeged városában, majd annak környékén, mi több, széles e világban, hogy egy szép napon beállít hozzá két szigorú svájci atyafi, megpróbálgatják a késeit, hümmögnek, nézik erről, nézik arról, végül csak előállnak a farbával. Szeretnének nagy tételben bicskát rendelni ettől az embertől, mert azt el tudnák adni messze Svájcországban, a híres Bicskabirodalomban. Az ember persze szívesen beszél üzletről, de mikor mondják, hogy tízezer darab kellene nekik, csak elneveti magát:

– Látom, hogy viccelnek az urak, hiszen annyi bicska a világon nincsen!

És nem is lehetett őt meggyőzni a szándék komolyságáról. Egy bicska, két bicska, sőt húsz vagy harminc bicska, az valami. Tízezer viszont pont annyi, mint egy se, merő képtelenség, mulatságos számtani absztrakció. Az, hogy műhelyét bővítse, segédek fogadjon, nagyüzemi termelésre váltson, meg sem járta az eszt.

*

Ott van a kiscsömöréről szóló mese is, amelyben a disznóbendőbe töltött, füstölt darálthús fenyegető, önálló lényvé, valóságos Gólemmé változik a padláson, ahova akasztották, és nemcsak a háziakat

habzsolja be, hanem az utcára kigurulva, mind gigászibbra dagadva felfal egy sereg kapást, egy regiment katonát, egy kanászlegényt falka malacostul. Igen ám, de a kanászlegényt a gömböc éppen akkor szippantotta be, mikor szalonnát falatozgatott bicskával, így a kése hegyével hipp-hopp felhasította a természetellenesre hízott hentesárut, és kiszabadulhattak a bendőből mindazok, akiket mohóságában bekebelezett.

A magyar ember hajlamos úgy értelmezni ezt a mesét, hogy a világot fenyegető, idomtalan szörnyűségeket hátha kipukkanthatja a falu legkisebb, legutolsó fia, egyszerűen a bicskája hegyével. Aztán úgy legyen ám!

TARTALOM

[HONFIBÚ](#)
[HONDERŰ](#)
[ERŐ, EGÉSZSÉG](#)
[MÉRICSKÉLŐK](#)
[BETYÁRVIRTUS](#)
[ÜGYESKEDŐK BÉKEIDŐBEN](#)
[ALKOHOL KEZDŐKNEK](#)
[ALKOHOL HALADÓKNAK](#)
[KOLESZTERIN ÉS CSIRKEFEJ](#)
[MÁKUNK VAN](#)
[HÁLÓSZOBA ÉS ÖLTÖZŐ](#)
[KETTŐS MÉRCE](#)
[SZABAD-E LOCSOLNI?](#)
[NEM ÉLHETEK MUZSIKASZÓ NÉLKÜL](#)
[EMBERKÖZPONTÚ ÜGYINTÉZÉS](#)
[DRÓTOK NÉPE](#)
[KŐ KÖVÖN](#)
[LOVAS NEMZET](#)
[A SÍRBA VITT TITOK](#)
[TALÁLÉKONYSÁG](#)
[MAGYAR VILÁG](#)
[NYELVTUDÁS ALAPFOKON](#)
[NYELVTUDÁS KÖZÉPFOKON](#)
[NYELVTUDÁS FELSŐFOKON](#)
[NÉPEK ÚTKERESZTEZŐDÉSE](#)
[MAGYAROK MINDENÜTT](#)
[A BELGÁK HOVA ÁLLJANAK?](#)
[AZ IDEÁLIS TÁRSADALOM](#)
[BENZINFEJ](#)
[ÖNGYILKOSOK KLUBJA](#)
[JÓPIPÁK](#)
[A BIZALOM KÖREI](#)
[LÉLEK ÉS ÉLET](#)
[MAGYAR COWBOY](#)
[KANÁSZLEGÉNY KISBICSKÁJA](#)

